

nt

naš tednik

LETO XXXX. Štev. 40 Cena 8,— šil. (200 din)

petek, 7. oktobra 1988

Poštnina plačana v gotovini Celovec P.b.b.

Erscheinungsort Klagenfurt / Izhaja v Celovcu

Verlagspostamt 9020 Klagenfurt / Poštni urad 9020 Celovec

Avstrijsko-jugoslovanski dialog o manjšinah

Na podlagi lanskoletnega dogovora novembra v Gradcu med avstrijskim zunanjim ministrom dr. Mockom in takratnim jugoslovanskim zunanjim ministrom Raifom Dizdarevičem je v okviru tekočega avstrijsko-jugoslovanskega dialoga bilo 26. in 27. septembra tega leta na Dunaju neformalno izmenjavanje mnenj o vprašanih narodnih skupnosti, ki so skupnega interesa.

Jugoslovansko strokovno delegacijo je vodil glavni pravni svetnik, prof. dr. Borut Bohte, avstrijsko pa ambasador dr. Helmut Türk. V avstrijski delegaciji so bili tudi zastopniki koroške in gradišćanske deželne vlade.

Kot pravi skupni bilten, je razprava potekala v prijateljskem vzdušju in jo bojo še nadaljevali.

Kat. dom prosvete Kath. Bildungsheim SODALITAS 9121 Tainach/Tinje ☎(0 42 39) 26 42

1938-1988

Razčistiti preteklost — Obvladovati bodočnost

IN KJE SMO DANES...?

1988 — petdeset let je od dogodka, ki je Avstrijo oropal sedem let svobode in napravil Avstrijce za žrtve in sosterivce v režimu terorja nacionalnega socializma, v holokavstu in svetovni vojni. Na to temo smo spomladi prirejali predavanja „Veliki tabu — Kako ravna Avstrija s svojo preteklostjo“. V jesenskih mesecih tega spominskega leta pa bi se želeli ukvarjati s temo „Kako ravna Avstrija s svojo sedanostjo“.

V petek, 7. oktobra, ob 19.30 uri

Spominsko leto 1938—1988 — pogled nazaj

Referent: univ. prof. dr. Anton Pelinka

DANES!

V torek, 11. oktobra, ob 19.30 uri

Bi imel Hitler danes lahko delo?

Sodelujoči: H. Czernin (Profil) dr. Kurt Vorhofer (Kleine Zeitung), Gerhard Stichauner (Kronen Zeitung), Kurt Markaritzer (Volkszeitung)

V četrtek, 20. oktobra, ob 19.30 uri

1918—1938—1988 Kontinuität und Diskontinuität

Referenta: univ. prof. mag. dr. Norbert Schausberger, mag. dr. Christiana Potočnik

V sredo, 9. novembra,

Izgon Judov in izseljevanje Slovencev

Referent: dr. August Walzl, univerza v Celovcu

V sredo, 16. novembra,

„Branite se proti novo oživiljenemu duhu preteklosti!“

Govori: dipl. trg. Janko Urank, Celovec

Vodja diskusije pri vseh prireditvah:

dir. prof. dr. Reginald Vospersnik

Je za „Obir“ še rešitev?

V zadnjem času se množijo vesti, ki jasno govorijo, da za tovarno Obir ni rešitve. Tako je novi deželni svetnik za finance, Rauscher, na klavzuri socialističnega deželnozborskega kluba potrdil, da povzroča Obir tako močno onesnaževanje zraka, da „zavlačevanje sanacije tovarne iz zdravstvenih razlogov ni več dovoljeno“. Sicer bodo morali zapreti tovarno že leta 1989. Za ta primer na-

poveduje Rauscher že poseben načrt, kako rešiti delovna mesta: Rauscher: „Podjetje Leitgeb v Sinči vasi hoče svoje podjetje izgraditi in bi lahko zaposlili del delavcev Obirja.“ Na vsak način pa skuša deželna vlada — neupravičeno — potisniti črnega Petra podjetju Slovenija papir — od katerega pričakuje, da bi moralo poskrbeti (najmanj) 1,4 milijarde šilingov.

Direktor Obirja dipl. inž. Feliks Wieser je kljub temu optimističen. Dne 8. septembra 1988 je v pogovoru z dnevnikom „Volkszeitung“ sporočil, da manjka v momentu še 50 milijonov šilingov. Zadnje sredo pa je napovedal v imenu Obirja nov koncept financiranja. Konkretno bi na podlagi tega koncepta prispevala država 300 milijonov, 500 milijonov naj bi prispevala družba

Slovenija papir, 130 milijonov namerava Obir sam poskrbeti, 800 milijonov do ene milijarde pa pričakujejo v obliki kreditov od raznih liferantskih firm iz Skandinavije in Avstrije. Dipl. inž. Wieser je mnenja, da so te kreditne obljube „relativno konkretne“ in da samo še čakajo na to, da Slovenija papir položi svoja sredstva na mizo.

Ali bo ta načrt financiranja

res tudi uspel, bo pokazala bodočnost. Želja nas vseh je, da bi se iz te krizne situacije našel izhod, ki bo služil rešitvi delovnih mest. Ni treba posebej poudarjati, da bi ukinitve tovarne Obir pomenila za prizadeto regijo pravo katastrofo.

Nekaj seveda ne gre: določati na Koroškem gospodarsko politiko in pri tem subvencionirati z dragimi denarji tvegane projek-

te, kot npr. Magdalen — na drugi strani pa skušati sedaj potisniti vso krivdo na družbo Slovenija papir. Kajti podjetje Slovenija papir je že doslej dovolj prepričljivo dokazalo, da je resno pripravljeno v rebrški tovarni celuloze ustvariti in ohraniti delovna mesta.

MI V PARLAMENTU

Novi učni načrt za dvojezične šole ne razburja le duhov med koroškimi Slovenci, temveč tudi Kärntner Heimatdienst in šefa FPÖ Haiderja.

Predsednika svobodnjaške stranke motijo v novem učnem načrtu predvsem formulacije v zvezi z asistenčnim učiteljem. Učni načrt namreč predvideva, da asistenčni učitelj poučuje tudi skupine, ki niso ločene po jezikovnih kriterijih.

Po mnenju Haiderja se smejo aktivnosti asistenčnega učitelja le osredotočiti na pouk neprijavljenih otrok in to seveda v zadostnem obsegu. Če bo asistenčni učitelj poučeval tudi skupine, ki niso ločene po jezikovnem kriteriju, pomeni to za Haiderja spreminjanje novega šolskega zakona.

Zato je stavil na ministro Hawlicek parlamentarno vprašanje, če se bo za to zavzela, da bo prišlo v zadostnem obsegu do ločitve po jezikovnih kriterijih.

Zanimiv bo seveda zdaj odgovor ministrice Hawlicekove. Na ta odgovor bi pa seveda lahko tudi vplivala Zvezna šolska komisija, seveda, če bo pravočasno konstituirana.

Pretekli teden je bil v Avstriji predsednik jugoslovanskega zveznega izvršnega sveta Branko Mikulič. V začetku vsem se Mikulič ni srečal s slovenskima osrednjima organizacijama. Na povabilu zveznega kanclerja Vranitzkyja je Slovence pri tem pogovoru zastopal poslanec Smolle. Sicer bi moralo po iniciativi Smolleta in zveznega kanclerstva priti pretekli petek do pogovora med slovenskima organizacijama in Mikuličem.

V zadnjem trenutku pa so jugoslovanski zastopniki ta termin odpovedali...

V zadevi rebrške tovarne OBIR in o raznih drugih gospodarskih vprašanjih na južnem Koroškem se je Smolle pogovarjal z zastopniki ministrstva za okolje, mladino in družino. Pri teh pogovorih se je izcimilo, da koroški Slovenci potrebujejo kompetentno gospodarsko organizacijo, ki bi bila za zvezno vlado pogovorni partner v gospodarskih vprašanjih.

V parlamentu je Smolle zavzel stališče tudi k položaju mladine v Avstriji. Iz poročila zveznega ministrstva je razvidno, da so bile stranke šele tedaj pripravljene za mladino kaj narediti, ko so opazile, da mladina voli opozicijske sile. Namesto, da bi zvezna vlada investirala v izobrazbo mladine, v nova delovna mesta in informacijsko „kampanjo“ o poklicnih možnostih, se raje in v večji meri zavzemajo za financiranje partijske mladinske strukture. „To je poskus kupovanja glasov, na račun avstrijskih davčnih plačevalcev,“ je rekel Smolle.

Poročil o situaciji mladine avstrijskih narodnih manjšin je lahko Smolle le pritrdil. V poročilu pristojnega ministrstva namreč piše, da bi morala zvezna vlada rešiti npr. sledeče odprta vprašanja: „Manjšinsko šolstvo je treba izpopolniti na splošno izobraževalnem in poklicno izobraževalnem sektorju. Poleg tega je treba ustanoviti oz. izgraditi institucije za izobrazbo odraslih.“

Predsednik jugoslovanske vlade v pogovoru s Smolletom:

„SFRJ izhaja iz tega, da so na Dunaju pripravljene novi dialog“

Že v prejšnji številki Našega tednika smo poročali, da ni prišlo do predvidenega pogovora med predsednikom jugoslovanske vlade Mikuličem in zastopniki NSKS/ZSO v nižjeavstrijskem Dürnstenu. Pač pa je imel Mikulič ob priliki kosila, ki ga je kancler Vranitzky dal svojemu kolegu, pogovor z našim državnozbornim poslancem Smolletom; le-ta je tako mogel tolmačiti stališče obeh osrednjih organizacij. Osrednja izjava Mikuliča: „Jugoslavija izhaja iz tega, da so na Dunaju pripravljene za novi dialog.“

Nasplošno je Mikulič podprl politično delo Karla Smolleta in izpostavil, da se naj koroški Slovenci potrudijo delati enotno. V zvezi s šolstvom se je izrazil za čim

večjo skupnost ter da je treba ustvarjati tako vzdušje, ki omogoča pravo sožitje med obema narodoma.

Mikulič je tudi obrazložil, zakaj

ni sprejel obeh osrednjih organizacij ob svojem obisku pri kanclerju Vranitzkem. Omenil je terminske težave ter da bosta osrednji organizaciji v kratkem dobili vabilo za pogovor v Beogradu, pri katerem „bi moral državnozborni poslanec Smolle biti nujno zraven“ (tako Mikulič). Nadalje so bila med Avstrijo in Jugoslavijo izmenjana stališča glede vprašanja, v kateri meri so izpolnjene pravice narodnih skupnosti, zlasti v zvezi s členom 7.

V pogovoru s kanclerjem Vranitzkyjem pa je Mikulič izjavil: „Važna je funkcija slovenske in hrvaške manjšine v bilateralnih odnosih. Te manjšine nas povezujejo in zblizujejo. Zainteresirani smo na tem, da se položaj slovenske

in hrvaške manjšine v Avstriji izboljša. To bi pozitivno vplivalo na odnos med obema državama in na medsebojno zaupanje. Pozdravljamo pripravljeno Avstrije, vsa odprta vprašanja rešiti v direktnem kontaktu in dialogu z manjšinami.“

Vranitzky: „Ojačiti vlogo manjšin v bilateralnih odnosih!“

Kancler Vranitzky sam pa je dejal dobesedno: „Izvrstne pogoje za intenzivne kontakte najdemo v obmejnem prostoru. Pozdravljam važne impulze, ki izhajajo iz intenzivnega sodelovanja v delovni skupnosti Alpe-Jadran. Avstrija se ne sme zadovoljiti le s tem, da si je zagotovila obstoj slovenske in hrvaške manjšine. Odločno smo pripravljene podpirati razvoj slovenske in hrvaške manjšine in s tem ojačiti tudi vlogo manjšin v bilateralnih odnosih.“

Žitara vas: nobenih dvojezičnih napisov v občinskem uradu!

Odnos žitarske občine do slovenščine je ostal takšen, kakršen je bil v zadnjih letih: namreč odklonilen. To je dokazala tudi zadnja občinska seja, ki je bila prejšnji petek in kjer so — brez besed, ker pač nimajo argumentov — odklonili dvojezično označbo kažipotov znotraj občinskega urada. Vrhu tega sploh niso hoteli prebrati predloga Enotne liste zato, ker je bil napisan samo v slovenščini.

Pred šestimi meseci je EL Žitara vas vložila predlog, da bi znotraj občinskega urada naredili dvojezične kažipote. Prej namreč ni bilo nobenih. Takoj po tem predlogu pa so naredili te kažipote — a samo nemške. Ko je član predstojništva Tomaž Petek opozoril svoje kolege v predstojništvu na ta nedostatek, mu je župan Posod dejal: „O tem bo odločal občinski odbor. Če boš dobil večino, boš imel dvojezične kažipote.“

Na zadnji občinski seji je dal Posod predlog na glasovanje. Razen treh odbornikov EL (Petek, Hribernik in Kukovica) so vsi ostali glasovali proti. In ker niso mogli svojega zadržanja utemeljiti, so kratkoma molčali.

Druga važna točka je bil odkup poslopja „Haus der Heimat“ za 150.000 šilingov — in to, čeprav

Občinski odbornik Tomaž Petek: „Posod in Altersbergerjeva sta obljubila, da bo v Haus der Heimat prostor tudi za slovenske prireditve.“

bi občina v štirih letih dobila to hišo zastoj (tako ravnatelj Kukovica). Tako namreč piše v darilni pogodbi med občino Žitara vas in društvom „Haus der Heimat“ s 16. 12. 1957.

EL pa je proti temu odkupu glasovala tudi še iz drugih razlogov. Med drugim je občina v (novi) kupni pogodbi prevzela pasus iz (stare) darilne pogodbe, češ, da mora poslopje „Haus der Heimat“ služiti prireditvam „domovini zvestih“ družtev in strank. Zato tudi slovenska društva doslej tega poslopja niso smela uporabljati za svoje prireditve.

Sicer pa sta župan Posod in Altersbergerjeva Tomažu Pelku ob (Dalje na strani 4)

Čestitamo

Martin Komar v Kazazah praznuje te dni svojo 65. letnico. Za rojstni dan mu iskreno čestitamo in mu želimo obilo zdravja ter božjega blagoslova. Predvsem pa upamo, da bo še dolga leta tako pridno pisal za Naš tednik o dogodkih v Kazazah in okolici.

3. Koroški dnevi v Italiji

Da bi se vezi med Slovenci-zamejci na Koroškem in v Italiji še bolj okrepile in da bi predvsem kulturno dejavnost obojestransko še bolj spoznali, se je pred leti porodila zamisel o rednih medsebojnih obiskih in srečanjih v okviru posebnih kulturnih tednov. Prvi koroški dnevi pri rojakih v Italiji so bili leta 1984, drugi leta 1986, letos pa bodo, kot zapisano, že tretji. Vmes pa so že prav tolikokrat gostovali primorski rojaki pri nas na Koroškem.

Nosilci te pohvalne iniciative in zamisli so Zveza slovenske katoliške prosvete v Gorici in Slovenska prosveta v Trstu ter Krščanska kulturna zveza iz Celovca.

Letos bodo vključeni vsi kraji in pokrajine, od Kanalske doline preko Beneške Slovenije in Goriške do Trsta. Izvzeta je tokrat Rezija.

V okviru teh dnevov pa bo tudi srečanje na politični ravni med zastopniki NSKS in pa Slovenske skupnosti, in sicer v soboto, 8. oktobra, dopoldne na deželni vladi v Trstu. Na sprejem in razgovor vabi deželni poslanec Bojan Brezigar. V soboto, 8. 10., in pa v nede-

Novi deželni sekretar SPÖ za nadaljevanje dialoga

Novi deželni sekretar SPÖ dr. Franz Großmann je v pogovoru z Našim tednikom dejal, da bo socialistična stranka na Koroškem nadaljevala novi dialog med narodnima skupinama.

Dr. Großmann: „Podprl bom odprtje dvojezične trgovske akademije in tudi druge točke, ki jih že na zvezni ravni načrtujejo.“

Dr. Großmann je mnenja, da z novimi osebami v vodstvu pridejo tudi nove vsebine v politiko. Zato je prepričan, da bo prav v manjšinski politiki možno najti rešitve, ki bodo spre-

jemljive za obe narodni skupnosti. Novi deželni sekretar SPÖ bo podprl odprtje dvojezične trgovske akademije in tudi druge točke, ki jih že na zvezni ravni načrtujejo (mdr. otroške vrte). Zavzeti se hoče za boljše vzdušje med narodnima skupinama in s tem ustvariti pogoje, ki naj bi omogočili mirno sožitje.

Dr. Großmann je rojen v Zgornji Avstriji, živi pa že 12 let na Koroškem in po lastnih besedah zelo dobro pozna manjšinsko vprašanje. „Prišel sem na Koroško popolnoma brez vsakih predsodkov, ne poznam nobenega prastrahu ali kaj podobnega, zato vidim celotno manjšinsko vprašanje zelo stvarno“. Dr. Großmann hoče iskati pogovore in rešitve z vsemi „pozitivnimi“ silami na Koroškem.

„Festival ropotulj, zvoncev in kuhinjskih loncev“ nastopili v soboto v Gorici, Števerjanu in Štandrezu, v nedeljo pa v Doberdolu, Mačkovljah in Bazovici.

Ansambel „Drava“ iz Borovelj pa bo v soboto koncertiral v Finžgarjevem domu na Opčinah, v nedeljo pa v Gorici (Katoliški dom). Miha Vrbinc pa bo bral iz del koroških književnikov.

V nedeljo, 16. 10. po maši bodo v Žabnicah nastopila Plazniška dekleta, družina Lipuš in trio Libuče, iste skupine pa bodo popoldne gostovale v Gorenjem tabru v Benečiji.

Po pregledu sporeda, za katerega so se organizatorji dnevov zmenili, smemo biti prepričani, da bodo tudi 3. Koroški dnevi pri Slovincih v Italiji krepak impulz za prihodnje sodelovanje med zamejci, obenem pa bistven doprinos v veliko in dragoceno posodo in zakladnico skupnega slovenskega kulturnega in narodnega prostora.

V četrtek, 13. oktobra, zvečer bodo v goriškem Katoliškem domu pričevale slovenskokoroške priče nacističnega terorizma. Koroški dnevi se bodo zaključili v soboto, 15. 10., in pa v nedeljo, 16. 10. 1988.

Šmihelski lutkarji bodo z igro

Franc Wakounig

Občinska seja v Žitari vasi

(Nadaljevanje s 3. strani)

ljubila, da se bo to spremenilo in da bo „Haus der Heimat“ odprt tudi za slovenske kulturne prireditve. Bomo videli, kaj veljajo te besede.

Nadalje je treba poudariti, da je bila kupna pogodba podpisana 5. aprila, torej pred občinsko sejo. Za občinsko predstojništvo sta jo podpisala župan Posod in Altersbergerjeva, predstavnik EL pa o tem sploh niso informirali. In ker tako postopanje oz. zlasti to, da so pogodbo podpisali pred sklenjanjem občinskega odbora, ne more biti v skladu z določili AGO, je EL vložila pri deželni vladi pritožbo.

Odnos večine žitarskih občinskih odbornikov do slovenščine pa se je javno pokazal tudi v naslednjem primeru: EL je v petek vložila predlog, da bi žitarska ljudska šola dobila znotraj poslopja spet svoje dvojezične napisne. Predlog je bil napisan samo v slovenščini, zato ga občinski tajnik ni hotel prebrati. Tako so predlog preložili na eno od naslednjih sej in ga morajo obravnnavati najkasneje v šestih mesecih.

24 mesecev brez obresti!

Za vse nakupe nad 4.000 šil. 1/3 plačate takoj – ostalo v 24 obrokih – brez kreditnih obresti.

BREZPLAČNO

- svetujemo
- dostavljamo
- montiramo.

VSE ZA STANOVANJE

RUTAR
DOBRLA VAS · BELJAK
CENTER

NOVO V BELJAKU

Pred 25 leti je na Slovenski gimnaziji maturiralo prvih 17 dijakov. Eden izmed njih, ki so orali ledino, je bil Erik Užnik iz Sel.

Danes je vsepovsod na Koroškem in preko meja znan kot priljubljen in zavzet učitelj ter uspešen športnik in trener smučarskega naraščaja. Hočemo ga predstaviti vsem Srednjeevropcem, ki ga še ne poznajo.

Erik Užnik je rojen na dan neuspešnega atentata na Hitlerja — torej 20. julija 1944. Njegov oče je verjetno padel v zadnjih dnevih pokola druge svetovne vojne.

Po obisku ljudske šole v Selah je imel Erik Užnik, kot danes pravi sam — srečo, da je lahko šel v Slovensko gimnazijo. Po maturi je šel na učiteljske in je kot učitelj dobil svoje prvo delovno mesto v Šentjakobu v Rožu. Že po petih letih je postal takrat najmlajši ravnatelj na Koroškem. Po združevanju šol je bil poslan kot ravnatelj v ljudsko šolo v Sele, kjer je bil devet let. Sedaj pa je že peto leto voditelj ljudske šole v Bilčovsu. Poleg svojega poklica, katerega izvaja Erik Užnik z vsem srcem in vso dušo, je močno angažiran športnik in tako posreduje svoje sposobnosti ter vse znanje tega področja tudi naši mladini. Kot uspešen trener je pripeljal že več mladih talentov v avstrijski kader.

Erik Užnik pa je odgovoren tudi za nadaljnjo športno izobrazbo ljudskošolskih učiteljev na Koroškem.

Toda nočemo začeti z naštevanjem funkcij agilnega ravnatelja, športnika, gospodarstvenika, kulturnika itd., ker bi zašli v nevarnost, da pri tem ne bi prišli do kraja.

Danes smo se z Erikom Užnikom pogovarjali o njegovih spominih na gimnazijska leta, o njegovih revolucionarnih akcijah kot dijak, ter o smislu tako imenovane politike „novega dialoga“ na Koroškem.

NAŠ TEDNIK: Kot si že sam dejal, si imel tako rekoč srečo, da si lahko šel v Slovensko gimnazijo. Torej to takrat še ni bilo tako samoumevna odločitev, kakor je to danes, se pravi, da je

NAŠ TEDNIK: Kako se spominjaš na gimnazijska leta, na leta bivanja v dijaškem domu in pa na maturo?

ERIK UŽNIK: V primerjavi z današnjimi razmerami v dijaških

domovih moram reči, da smo mi prav v teh letih spoznali vso trdoto življenja. A bil je to zame tudi lep čas. Še posebno v dobrem spominu imam rajnega prof. Cigana, od katerega vzgleda in vzgoje sem osebno ogromno profitiral in se naučil. Prav zato so me posebno boleli napadi na prof. Cigana pred leti, ker so prišli prav iz tistih vrst, ki so se imeli Ciganu v marsičem zahvaliti. Seveda posebno živa mi je v spominu tudi naša matura, slavlje in pa maturitetno potovanje. Dobro se spominjam na slavlje v koncertni dvorani, ko nam je Wedenig izročil maturitetna spričevala. Takrat sem prav imel občutek, da so nas slavili kot majhne bogove.

Nepozaben pa je tudi spomin na maturitetno potovanje. Za 26. julij je bilo načrtovano, da gremo v hotelu Makedonija v Skopju, ki se je to noč zrušil zaradi hudega potresa. Tako so se na Koroškem veselili nekateri krogi že naše smrti, moja mama pa se skoraj ni mogla rešiti od šoka, ko so koroški časopisi pisali o tej tragediji.

Vzrok, da nismo prespali v tem hotelu, je bila želja nas dijakov, da smo ostali za en dan dalje v Dubrovniku. Da smo to dosegli, smo se morali prav upreti vodniku. Tako je to jasen dokaz, da je večkrat v življenju potreben in smiseln tudi upor.

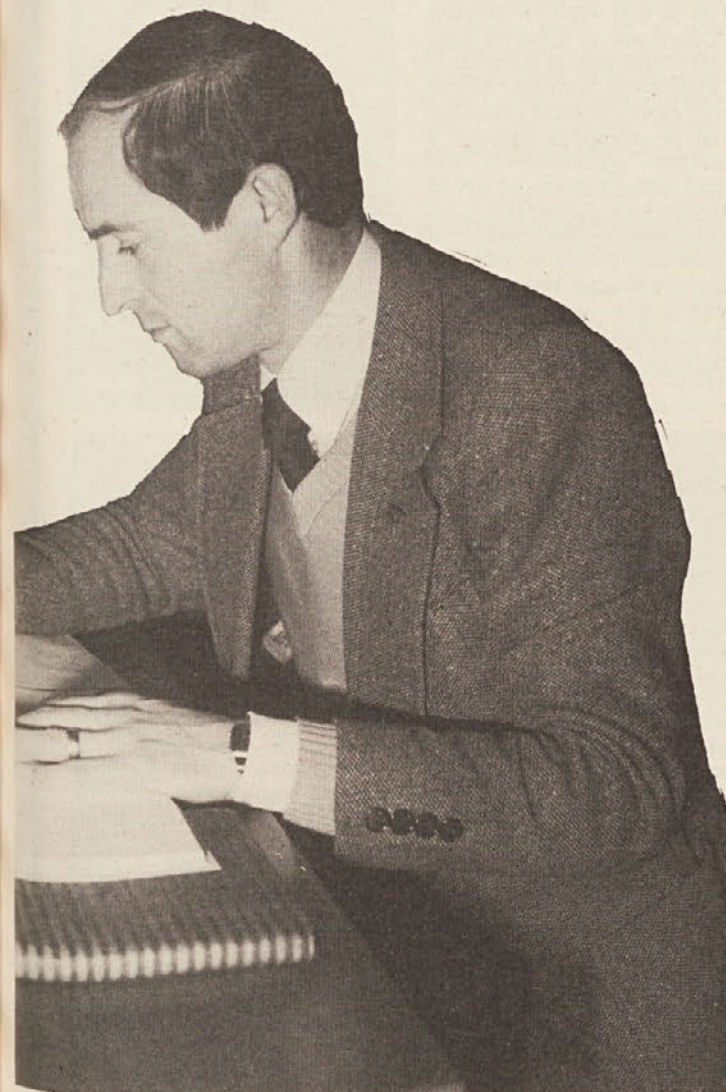
Potres smo čutili tudi v Dubrovniku. Spominjam se, da smo večer prej še praznovali god naše profesorice Ančke Petek in pa nekaj dijakinj. Tisto noč sva prispala s Smollejem v eni sobi in vem, da sva ponoči vsa prestrašena hitela ven, ker so naenkrat dobile stene močne razpoke. Zunaj hotela pa se je pri sedenji hiši podiral dimnik. Tako se v Skopje sploh nismo več peljali. Za zahvalo pa smo vsi darovali Rdečemu križu kri.

NAŠ TEDNIK: Kot dijak Slovenske gimnazije si bil zelo angažiran na vseh področjih kulturnega in političnega življenja.

NAŠ

Z ravnateljem Erikom Užnikom se je pogovarjala Heidi Stingler

GOST

si priborila v Našem tedniku športni kotichek. Za to seveda nisva imela nobene izobrazbe in sva o športu poročala pač po svojih zmožnostih. Manjkali so nam primerni športni izrazi v slovenščini in sva zaradi tega uporabljala pogostokrat tudi tuj-

delam s smučarskim naraščajem, kjer dosegamo lepe uspehe.

NAŠ TEDNIK: Bi se tudi danes, pri trenutni šolski reformi, odločil za ta poklic?

ERIK UŽNIK: Dejstvo je, da je šolska reforma nekaj, kar si nih-

če od nas ni želel. Priznam, da je bila moja prva misel po uvedbi novega šolskega zakona ta, da sem si želel, da bi bil že v pokoju. Toda, ker sem nepopoljšljiv optimist, vidim v novem šolskem zakonu šanso, da iz tega naredimo najboljše, kar se da.

NAŠ TEDNIK: Kako torej osebno gledaš na politiko tako imenovanga „novega dialoga“, za katero se je Smolle odločil s

tem, da je v parlamentu glasoval za novi šolski zakon?

ERIK UŽNIK: Že vedno sem zastopal mnenje, da bo slovenska narodna skupnost dosegla toliko več, če bo poslala čim več zastopnikov v vse možne gremije. Po mojem je treba iskati pogovor, dialog. S politiko samopomilovanja ne bomo dosegli nič. Tako sem kot dvojezični ravnatelj tudi posebno vesel Smollejeve odločitve, ker nam je s tem dal možnost, da bomo iz dane situacije napravili najboljše. Škoda se mi pri tem le zdi, da je javnost bila pred Smollejevim glasovanjem v parlamentu premalo informirana in je tako prišlo do ponovnega razcepa slovenskih organizacij. Prepričan pa sem, da si je Smolle ta korak dobro premislil in je s tem dosegel optimum tega, kar je bilo možno doseči. Mislim, da je bolj pametno storiti dva majhna koraka kot pa velik korak in tistega v nič.

NAŠ TEDNIK: Pred kratkim je odstopil deželni glavar Wagner, nasledil ga je Ambrozy. Pričakuješ, da bo prišlo za slovensko narodno skupnost do bistvenih sprememb in kakšen odnos imaš osebno do novega deželnega glavarja?

ERIK UŽNIK: Po mojem Ambrozy še ni dosti jasno izrazil, kako namerava nastopati v manjšinskem vprašanju. Škoda pa se mi zdi, da se ni jasno distanciral od FPÖ. Osebno imam občutek, da so mu bile peruti s

„Na maturitetnem potovanju smo ušli smrti“

bil obisk gimnazije celo neke vrste privileg?

ERIK UŽNIK: Še dobro se spominjam, da je dal rajni župnik Vauti v Selah pobudo, da smo se štirje učenci smeli vpisati v Slovensko gimnazijo. Ker smo izhajali iz razmeroma revnih družin, je skupina ljudi ustanovila podporno društvo, ki je pomagalo financirati naše šolanje v gimnaziji in pa bivanje v Mohorjevem dijaškem domu.

„Važen korak, katerega smo storili med drugim s Smollejem in Prunčem, je bila ustanovitev KDZ.“

Kaj ti je pri tem najbolj ostalo v spominu?

ERIK UŽNIK: Važen korak, katerega smo storili med drugim skupno s Smollejem in Prunčem, je prav gotovo bila ustanovitev kluba Koroške dijaške zveze. Rad se spominjam tudi na delovanje Dvojne kvinteta, katerega sem vodil in z njim dosegel v Jugoslaviji dvojno nagrado. Pionirsko delo pa sva storila tudi s Tinejem Parlom s tem, da sva

ke. Spominjam se, da nama je nekega dne poslal g. Zaletel celo listo, v kateri je naštel uporabljene tuške in pa njim primerne slovenske izraze.

NAŠ TEDNIK: Je zate bilo po maturi takoj jasno, da se hočeš odločiti za učiteljski poklic?

ERIK UŽNIK: Zame je to bila jasna odločitev, katere sem danes vesel. Tako imam tudi možnost, da se angažiram poleg politike na športnem področju in

„Mislim, da je bolj pametno storiti dva majhna koraka kot pa velik korak in tistega v nič.“

strani drugih funkcionarjev precej povezane. Če bi Ambrozy bil pred kakimi petimi ali šestimi leti izvoljen za deželnega glavarja, bi mislil, da za nas ni boljšega. Toda danes se zastavlja vprašanje, če je tak optimizem upravičen. Toda upam, da bo Ambrozy nadaljeval pot novega dialoga s slovensko govorečo narodno skupnostjo.

NAŠ TEDNIK: Najlepa hvala za prijeten pogovor.

V nedeljski televizijski oddaji „ura tiska“ je novi deželni glavar dr. Peter Ambrozy globoko razočaral. Člen 7 da je zanj izpolnjen. V tako senzibilnem manjšinskem vprašanju da je treba paziti, da ne bo razbitega preveč porcelana (pomeni: KHD ne sme biti hud). Ambrozy je za kontinuiteto v tem vprašanju (kontinuiteto nazadovanja in praznih obljub, kakor v zadnjem desetletju). Za trostrankarski pakt je Ambrozy našel ljubko definicijo „sodelovanja pozitivnih sil“ in Ulrich Stocker od Kleine Zeitung ga je moral opozoriti, da to zveni, kakor da bi Slovenci ne bili pozitivna sila. Škandalozno kontroliranje rektorske konference s strani Zveznega avstrijskega urada za družbeno knjigovodstvo je bilo zagovarjal. Ambrozy ni bil v stanju, da bi rekel, lotili se bomo problema dvojezičnih otroških vrteč! O dvojezični trgovski akademiji pa je dejal, da si jo lahko predstavlja.

Deželni glavar Ambrozy: „Člen 7 je izpolnjen“

Sicer pa zanj Kriemhild Trattning ni nemškonalna. Sodelovanje s FPÖ na Koroškem se je po njegovem doslej obneslo. Če bi SPÖ zgubila absolutno večino, bi bil pripravljen za koalicio tudi s FPÖ. In da je bila mera polna, je še zvezni SPÖ in kanclerju Vranitzkemu svetoval, da naj ne izključujeta tako radikalno sodelovanja s Haiderjem.

Kaže, da hoče Ambrozy s takimi izjavami dokazati, da so tudi pod njegovim vodstvom nemškonalci dobrodošli v koroški SPÖ. Državni poslanec Karel Smolle je ostro kritiziral, da se Ambrozy ni jasno distanciral od FPÖ. Zvezni kancler Vranitzky je v tork vprašal, kaj bi bilo, če bi bil v koalicio s FPÖ in bi se Haider kot avstrijski vicekancler srečal z Burgerjem ali označil avstrijsko nacijo kot ideološkega spačka.

Kar se tiče manjšinske politike, pa bi veljalo Ambrozyja opozoriti, da Slovenci ne bomo večno tekali okrog s stegneno roko. Če je ne bo kdo prijel, nam bo zelo hitro omahnila.

R. V.

Loče: slavnostno odprtje nove telovadnice

V soboto, 1. okt., je bila v Ločah na ljudski šoli otvoritvena slavnost novoizgrajene telovadnice, ki se arhitektonsko dobro ujema s kompleksom same šole ter dograjenega otroškega vrta. Služila naj ne bi le šolarjem, temveč tudi vsem ljudem, zainteresiranim za telesno kulturo. Ob takem poročilu gre navadno navajati statistične podatke, kot idejnega očeta projekta, nadzorstvo gradnje, sodelujočih firm in jasnoda finančnih sredstev (okroglih sedem in pol milijonov šil.) in podobno. Pa to je bilo vse povedano v tistih več ali manj obširnih nagovorih — osebno sem sledil slavnosti tudi še z drugega obzornega kota.

Zunanje praznično obličje sta kulturno oplešala: tamburaški ansambel SPD „Jepa-Baško jezero“ s poskočnimi in tudi slavnostnimi vižami in mešani pevski zbor vaške skupnosti iz Loč. Tudi šolarji sami, bodisi dekleška trojica s posrečeno slovensko deklamacijo ali korajžni drugošolec, telefonsko pogovarjajoč se s svojim prijateljem na Dunaju, so predočili zbranemu občinstvu, da je tudi šola v Ločah ena izmed dvojezičnih in kot taka domovje dveh narodnosti. Da je torej kakršnokoli ločevanje popolnoma zgrešeno, je še posebno podčrtal učitelj Jožko Wrolich z odličnim telovadnim nastopom svojih varovancev, saj ob igri, ob športu je jezik samo eden — prijateljski! Blagoslovila sta telovadnico domači župnik Jakob Škofič (tudi s slovenskim očenašem) in protestantski pastor. Svojo politično premiero je ob tem imel novi deželni svetnik, bivši rožeški župan, Schiller, ki je predal ključ upravitelju šole. Bekštanjski župan inž. Helmut Hatze je posve-

til kar nekam preveč besed zastopniku deželne vlade in je v ostalem tolmačil razvojno dobo predanega projekta. Upravitelj šole dir. Karl Mikl je podal zgodovinski pregled ljudske šole v Ločah, ki prav letošnje leto slavi osemdesetletnico pričetka gradnje. Dokončna otvoritev je bila leta 1912. Zanimiva je polpretekla zgodovina, a toplo pri srcu mi ob njej ni bilo. Menda smo že pozabili naše tatije, naše dedije, ki so se svoj čas trudili za vzgojo in šolanje svojih otrok, ali pa nas je sram priznati, da so le-ti govorili po „domače“, po „naše“. Tudi nekaj besed v materinščini gospoda ravnatelja sem pogrešal — prav zdaj v tem ominoznem času novega dialoga. Ponujamo ga našim sodeželanom, prosjajčimo za ljubezen...

Kako je že rekel Martin Luther King: Imam sanje — imel jih je, a zdaj počiva v miru. Namen sem imel napisati poročilo, nastala pa je skorajda elegija.

F. Č.

Konec prejšnjega tedna so se naše bralke in naši bralci vrnili z enotedenskega dopusta z Našim tednikom. Letos so bili v Moščenički Dragi pri Opatiji. Vreme je bilo odlično, družba zelo prijetna, prav tako tudi družabnost. O tem priča med drugim posnetek našega fotografa Marjana Fere.

Velikovec: umrl je duhovnik Anton Kuchling

Preteklo soboto, 1. oktobra, je v zgodnjih jutranjih urah za vedno zatisnil svoje oči župnik in pesnik Anton Kuchling. Rodil se je leta 1903 na Dobrovi pri Dobrli vasi in je bil po vojni do leta 1976 župnik na Bistrici na Zilji. Svojo bistriško faro je moral zaradi bolezni zapustiti, in se je preselil k sestram v Šentrupert pri Velikovcu, kjer je tudi odšel k Bogu po večno plačilo.

Od rajnega duhovnika smo se poslovili včeraj, 6. oktobra, v Šentrupertu pri Velikovcu.

Več o liku rajnega župnika in pesnika bomo izpod peresa njegovega sobrata dekana Srienca objavili v naslednji številki Našega tednika.

Praznik Našega tednika — pri Slavku Avseniku

Vse, ki so pomagali, da je 40-letnica Našega tednika 9. in 10. malega srpana 1988 v Šentjakobu tako dobro uspela, smo povabili na družabno srečanje in izlet na Gorenjsko. V soboto, 1. vinotoka 1988, se je vesela družba pomagačev iz

lastnik gostilne je Slavko Avsenik, vodja znanega istoimenskega ansambla — bila južina, ob Bohinjskem jezeru pa smo se sprehodili in si zrahljali kosti. Domov grede pa je glavni urednik Našega tednika, Janko Kulmesch, vse pova-

Šentjakoba, Celovca in pliberške okolice ter sodelavcev Našega tednika preko Ljubelja peljala na Bled, kjer so vabile znane „kremšnite“, od tam v Begunje, kjer je pri Jožovcu —

bil v gostilno Špik v Kranjski gori in „dal zanj“, kajti s 15. oktobrom se bo poslovil od uredništva Našega tednika in odšel na drugo službeno mesto.

V Selah bo te dni praznoval svojo 55-letnico Franc Čertov, po domačem Kavcev Franci. Skorajda 25 let je v Selah vodil tri zборе, poleg dirigiranja pa je zelo rad igral igre. Povezanost z društvom pa je seveda še vedno ostala, saj vsako nedeljo rad prepeva v cerkvenem zboru, poleg tega pa je član ožjega odbora farnega sveta. Slavljencu za ta lepi življenjski dogodek

čestitamo in mu želimo še obilo zdravja in zadovoljstva. Čestitkam se pridružujejo vsi domači, KPD Planina in uredništvo Našega tednika.

Internautica 88 odprta do nedelje

Od srede, 5., do nedelje, 9. oktobra, bo v Celovcu 1. mednarodni strokovni sejem za ladje, jadranje, vodni šport in ribolov. Sejem je preteklo sredo odprl mestni svetnik Metelko. Sicer za novi sejem ne bo enostavno že v prvem letu dobiti in doseči tistega odmeva v mednarodni

javnosti, ki si ga sicer v Celovcu želijo, toda dolgoročni koncept naj bi tudi temu sejmu zagotovil ugled in priznanje. Že na prvem sejmu pa so uredili organizatorji tudi borzo za rabljene ladje in čolne in bodo s tem gotovo nagovorili še dodatni krog publike. Sejem je na sejišču v dvorani 3.

Bilčovs: poroka pri Miklavžu

Minulo soboto sta si v bilčovski farni cerkvi obljubila večno zvestobo sin bilčovskega župana Hanzi Ogris in Elisabeth Ruttnig z Radiš. Mlademu, simpatičnemu paru želimo za skupno življenjsko pot vse najboljše, posebno še zdravja, sreče in medsebojnega razumevanja.

Novopečena zakonca Elisabeth Ruttnig in Hanzi Ogris

ČESTITAMO

V soboto si bosta obljubila večno zvestobo Doroteja Olip in Silvo Užnik iz Sel. Mladima zakoncema iskreno čestitamo in jima želimo še obilo zdravja in medsebojnega razumevanja na skupni življenjski poti. Vse najboljše!

V Lepeni pri Železni Kapli je te dni obhajala svojo 65-letnico in god gospa Te-

rezija Hribar. Jubilantki iskreno čestitamo in ji kličemo še na mnoga zdrava leta.

V ponedeljek, 10. oktobra, bo dr. Franci Zwitter praznoval svojo 75-letnico. Znanemu narodnopolitičnemu delavcu in koordinatorski avstrijskih narodnih skupnosti za ta praznik iskreno čestitata Narodni svet koroških Slovencev in pa uredništvo Našega tednika.

PISMA BRALCEV

Alternativkino im Volkskino?

Eine Übersiedelung ins Volkskino wird dem Alternativkino schon lange in Aussicht gestellt. Alle finanziellen und kulturellen Aspekte sprechen eindeutig dafür.

Es gäbe nur Vorteile, für das Alternativkino, für die Stadt und auch für das geplante Gemeindezentrum St. Ruprecht, falls die Stadt kompromißbereit wäre. Denn in der jetzigen Variante soll das Volkskino-Center 1989 dem Umbau in ein Gemeindezentrum geopfert werden.

Alle Verträge liegen jetzt vor (befristet bis Frühjahr 89) und dennoch zögert die ÖVP-FPÖ-Rat-

3. Das Kino-Center wird für 10 Millionen in ein Gemeindezentrum umgebaut.

4. Klagenfurt hat wieder ein privates Kino-Monopol.

Im Klartext: Für die Wiedererichtung eines privaten Kino-Monopols und für die Zerstörung des stadtteiligen Kinocenters und einer möglichen Ideal-Variante mit Alternativkino muß die Stadt noch 2 Millionen bezahlen!

Variante 2 (Kulturstadtrat Metelko in Übereinstimmung mit Verein Alternativkino):

1. Das Alternativkino übernimmt ab sofort das Volkskino-Center.

2. Der Volkskino-Komplex wird in ein Gemeinde-Zentrum umgebaut, aber unter Erhaltung des Kino-Centers.

Vorteile: A. Das Kino-Monopol wird abgewehrt. B. Die Ablöse wird nicht umsonst bezahlt. C. Das Alternativkino erhält sich in Zukunft selbst und bringt der Stadt zusätzliche Einnahmen (Miete und Vergnügungssteuer allein mind. S 600.000,— pro Jahr). D. Das Alternativkino kann Modell-Charakter entwickeln, seinen Aufgaben erstmals sinnvoll nachkommen und den kulturellen und wirtschaftlichen Kern des künftigen Gemeindezentrums bilden.

Wir hoffen, daß diese Fakten (genaue Kalkulationen liegen dem Stadtsenat vor) dazu beitragen, einen noch möglichen und für alle Beteiligten vernünftigen Kompromiß zu finden, im Interesse einer Stabilisierung der Kinoszene dieser Stadt.

*Für den Verein Alternativkino
Horst Dieter Sihler*

Vsako soboto

JAGNETINA

Goltnik, pd. Volina,
Podkraj 19, ob cesti na
Peco-Pliberk

haus-Mehrheit die Entscheidung hinaus. Man befürchtet, das Alternativkino könnte — einmal übersiedelt — zum ernsthaften Störfaktor für das zwar beschlossene, aber keineswegs durchdachte Umbau-Vorhaben werden.

Wo noch gibt es ein kleines Kinocenter im Stadtbesitz, das gerade frei wird?

Wo noch gibt es ein Alternativkino, das eine solche ideale Kino-Kombination schon lange sucht (Kino 1 erhält mit seinem kommerziellen Programm das Kultur-Programm von Kino 2), um wirtschaftlich sinnvoll arbeiten zu können?

Eine Ideal-Kinokombination, die Vorbild-Charakter weit über die Landesgrenzen hinaus hätte! (In Salzburg soll das dortige Alternativkino „Das Kino“ in Kürze mit 9 Millionen zu einer solchen Kombination umgebaut werden).

Dieser Glücksfall sollte genutzt werden.

Die Stadt hat die Wahl zwischen zwei Möglichkeiten:

Variante 1 (bisheriger Stand):

1. Das Volkskino-Center wird mit Ende des Jahres geschlossen.

2. Die Stadt muß dem bisherigen Pächter 2 Millionen Ablöse zahlen für die Errichtung von Kino 2.

Obvestilo

Poslovni čas Posojilnice
Pliberk in njenih poslovalnic
v Šmihelu in v Globasnici je
v sobotah od 9.—11. ure!

● IŠČEMO žensko za
poldnevno zaposlitev od
januarja 1989 dalje za varstvo
dveh otrok, tel.: 04237/2623

Obvestilo izseljencem

Slovenski izseljenci, ki v zvezi z novimi določili zakona o oskrbi žrtev (posebej tudi za enkratno častno priznavalnino — Ehrengabe) želijo nasvete ali pomoč, se lahko zglasijo na sedežu Zveze slovenskih izseljencev v Celovcu, Tarviser Straße 16/I, in sicer ob četrtek med 10. in 12. uro.

Podrobnejša pojasnila glede tega bodo objavljena v obeh slovenskih listih, poleg tega jih bodo izseljenske družine prejele tudi v obliki posebne okrožnice.

Zveza
slovenskih izseljencev

Knjiga o koroški duši

Profesor Erwin Ringel se je izkazal kot kompetenten poznavalec avstrijske duše, po njegovi knjigi „Die österreichische Seele“ so bralci masovno segli. Zdaj je v Mohorjevi založbi izšla njegova knjiga o koroški duši. Izdaja z naslovom „Die Kärntner Seele“ pa ni samo tekst znanstvenika, temveč

vsebuje še izvrstno koroško literaturo (Musil, Bachmann, Lavant...) ter barvne reprodukcije slik znanih koroških slikarjev (Marko Pernhart, Werner Berg, Arnulf Rainer, Valentin Oman...). Koroško dušo Vam zelo priporočamo.

Objavljamo izvleček iz najnovejše Ringlove knjige.

Ein Land, das in sich zerstritten ist, wird sofort zu einer Einheit, wenn irgendetwas ein Gegner, ein Feind, auftaucht, gegen den sich nun alle verbünden. Viele Kriege sind begonnen worden, um von innenpolitischen Schwierigkeiten abzulenken. Kaiser Wilhelm II. tritt 1914 ans Rednerpult und schreit: „Ich kenne keine Parteien mehr, sondern nur mehr Deutsche!“ Das also ist der Solidarisierungseffekt zu dem sehr oft nicht nur ein äußerer, sondern auch ein „innerer Feind“ besten eine Minderheit, gesucht wird, denn da kommt der Vorteil hinzu. Die Minderheit ist ja schwach und ihre Bezwingung daher mit keinem Risiko verbunden zu scheitern.

Den Vorwand für diese unguete Solidarisierung liefert eine gezielte Propaganda. Sie beruht auf einer primitiven Schwarz-Weiß-Malerei: für uns die besten Eigenschaften; unsere schlechten sind verschwunden — die findet man dafür mühsam in der Minderheit, im Nachbarvolk und so weiter. Der Propagandaapparat arbeitet mit allen Kräften, um das „Feindbild“ zu intensivieren und den Menschen eine Brille aufzusetzen, durch welche sie nur mehr das durchlassen, was ihrem Vorurteil übereinstimmt. Wissenschaftlich gesprochen werden sie durch die „tendenziöse Apperzeption“ hineingetrieben. Durch sie sehen sie die Dinge nicht mehr so, wie sie tatsächlich sind, sondern so, wie sie sie sehen wollen. Bemerkenswert ist ein, der nichts taugt, dann schreien wir gleich: Was haben wir gesagt, die sind alle nichts wert (jede Verallgemeinerung ist ja unstatthaft); sei es aber ein, der was taugt, dann wollen wir das nicht wahrhaben. Das ist die verhängnisvolle Brille, das sind die ungeheuren Fehlmeinungen, die wir durch sie aufbauen und zwischen uns nähren und die natürlich die menschlichen Beziehungen vergiften, weil solche falschen Vorstellungen, wie die Geschichte tragisch lehrt, nur sehr schwer zu korrigieren sind. Diese Projektion könnte man vielleicht bezeichnen als „Verteufelung des anderen“. An dieser Stelle möchte ich ein Beispiel meines Freundes Georg Kreisler zitieren, welches in unnachahmlicher Art und Weise den Prozeß einer solchen Verteufelung beschreibt:

„DIE HEXE

Die Dame nebenan — sie ist eine Hexe —
Drum kommt sie kaum heraus.
Sie malt am Abend kleine weiße Kleckse,
Die wir nicht seh'n, vor'm Haus
Die Hexen können Kleckse sehr gut lesen,
Und kommen dann auf'd' Nacht mit ihren Besen,
Und sitzen eng beisammen in der Gruppe,
Und kochen eine fürchterliche Suppe

Poroča Janko Kulmesch

Konec

Zadnji del turnee „Gallusa“ in „Korenike“ po severni Ameriki nas je peljal v Kanado, Toronto, Hamilton in k niagarskim slapovom. In kakor ostala srečanja z ameriškimi Slovenci, nam bi tudi srečanje s Slovenci v Kanadi ostalo v nepozabnem spominu.

Kanada je nam Evropejcem sploh bolj domača ko ZDA. Vpliv Francozov se ne da spregledati. Znano je, da živi v tej državi precej Francozov, zlasti v njihovi provinci Quebec. Tam imajo tudi vse pravice. Pa ne samo tam: če te na primer hoče zunaj Quebeca, denimo v Torontu, kaznovati policaj, lahko zahtevaš, da se

odvija ta uradni postopek v francosčini.

V Kanadi živi nad 50 različnih narodov, ki seveda nimajo takih pravic kakor Francozi. Kljub temu se Kanada precej razlikuje od ZDA. Zanjso so narodne skupine nekaj, s čimer skuša kot mlada država najti svojo identiteto. Zato jih v neki meri tudi podpira. V vladi je za narodne skupnosti pristojen poseben minister, ki ima na razpolago 5 milij. kanadskih dolarjev, to je približno 50 milij. šillingov. Morda boste rekli, da je to malenkostna podpora. Za ameriške razmere je to veliko, sploh če pomislimo, da v ZDA narodnostne skupnosti ne dobijo niti počenega groša.

Vsako leto imajo te narodne skupnosti tudi svojo „razstavo“.

Prireditev se imenuje „Caravan“ in traja ves teden. Na tem festivalu pokažejo razne narodne skupnosti, kaj znajo, nato pa jih posebna komisija ocenjuje. Pri tem so se doslej ravno Slovenci zelo dobro odrezali: dosegli so vedno drugo ali tretje mesto.

Koliko pa je sploh Slovencev v Kanadi? Natančnih podatkov ni, vendar so vsi rekli, da jih je kakih

Že takoj po naši vrnitvi s turnee je po severni Ameriki smo poročali, da nas je sprejel torontski župan Eggenton. Pevci in pevke so mu zapeli dve slovenski, dr. Janko Zerzer mu je v kratkih besedah predstavil skupino, naše življenje in naše skrbi na Koroškem, župan pa je izrazil svoje veselje nad tem, da je lahko spoznal našo narodno skupnost in našo pesem.

Žalostni položaj Slovencev v diaspori

40.000. Od tega jih živi v Torontu samem 18.000 do 20.000. Seveda tudi tu napreduje asimilacija.

Tudi v Kanadi imajo več sobotnih šol, v bistvu vse pod okriljem Cerkve. Za razliko od ZDA jih država finančno podpira. In še nekaj razlikuje Kanado od Združenih držav Amerike: Slovenci imajo dve hranišnici, Krekovo in župnijsko. Vsaka zase ima okoli 52 milij. kanadskih dolarjev (520 milij. šillingov) prometa ter štiri tisoč članov. Delujeta na zadružni osnovi ter pridno podpirata kulturno delovanje kanadskih Slovencev in Mohorjevo družbo v Celovcu.

Kar pa je morda največja razlika med ameriškimi in kanadskimi Slovenci, je to, da v Kanadi tudi še vnuki izseljencev pogosto znajo slovensko.

Po sprejemu v City-Hall, moderani županiji, sta „Gallus“ in „Korenika“ na velikem trgu v centru Toronta imela enourni koncert. Tako naših pesmi ni spoznal samo torontski župan, temveč so jih spoznali tudi prebivalci Toronta, ki so z velikim zanimanjem prisluhnili koroškimi pevcem in muzikantom.

Osrednji koncert je bil v dvorani župnije Marije Brezmadežne v Torontu. Prišlo je okoli 700 ljudi, vzdušje pa se da opisati samo z besedami: kaj podobnega pri nas na Koroškem ne doživlja več. Navzoč je bil tudi pomočnik torontskega nadškofa, dr. Ljotze Ambrožič, ki je hkrati že designiran za novega nadškofa. Seveda je tudi v Torontu — kakor drugi dan v sosednem Hamiltonu, kjer smo bili gostje salezijancev — vsa dvora-

V okviru „Gallusovega“ zbora obstaja tudi moški zbor, ki ga prav tako vodi prof. Jože Ropitz.

Jadransko morje

Zelena in modra sta barvi Delovne skupnosti Alpe-Jadran, ki letos praznuje deseto obletnico svojega obstoja. Zelena je simbol za Alpe, za gozdove, za kopno nasploh, modra pa simbolizira vodo, Jadran. Od letos poleti pa je jasno, da je ta morska sinjina v mnogočem le še maska, za katero se skriva smrtna nevarnost za Jadran: namreč zastrupitev in s tem odmiranje živih bitij. S tem pa se je kot strahotni menetekel pokazala na obzorju usoda, ki je letos doletela Severno morje in ki vse bolj grabi po sosednjih vodah. Časa za rešitev Jadrana je bore malo, nekateri morski biologi so sploh mnenja, da ga skoraj ni več oz. ga ne bo več zadošči. Kljub temu pa le še ni prepozno, če se tega končno zavedo vsi, ki so mejaši in obalniki sinjega Jadrana.

**Hočete
živeti
zdravo?**

**Kljub temu pa belite z
umetnimi barvami!**

**Apno je naravna in kvali-
tetna barva, ki jo danda-
nes spet vedno bolj upo-
rabljajo.**

**DA BOSTE ŽIVELI MED
ZDRAVIMI 4 STENAMI
SE VAM PRIPOROČA**

JOŽE BLAŽEJ

**Letina/Lettenstätten 8
9143 Šmihel/St. Michael
telefon (0 42 35) 25 48**

Olepšavanje dejstev mu ne koristi

Jadran, severni del Sredozemskega morja, leži med Balkanom in Apeninskim polotokom in po dolžini meri 783 km, poprečno je 173 km širok in okoli 170 metrov globok. Severni del Jadrana pa je poprečno bistveno bolj plitek, namreč nekaj čez 20 metrov. V Jadranu že več kot deset let vrtajo za zemeljskim plinom in nafto, medtem ju že tudi črpajo, in to tako italijanske kakor tudi jugoslovanske energetske družbe v sodelovanju s tujimi družbami. Ena od teh družb je INA, jugoslovanska naftna družba, ki je bila v bistvu pokrovitelj zadnjega srečanja članic Delovne skupnosti Alpe-Jadran.

25. 9. 1988 v Splitu, kjer so se menili o raziskavi, koriščenju in varstvu Jadranskega morja in

ugotovili, da „Jadransko morje in ves obalni prostor predstavljata pomembno naravno vrednoto, ki je bistven dejavnik razvoja ne samo dežel članic Delovne skupnosti Alpe-Jadran, ki neposredno gospodarijo s tem področjem, temveč tudi ostalih dežel članic, ki gravitirajo v ta prostor“.

V ta prostor pa ne gravitirajo le članice Delovne skupnosti Alpe-Jadran, ampak predvsem v poletnih, turističnih mesecih je na obalah Jadrana na tisoče turistov iz cele Evrope, torej tudi taktih dežel, ki jih razen porjavele kože svojih državljanov nič ne družijo z Jadranom.

Vsi ti tisoči sonca in oddiha lačnih turistov pa so letos poleti na Jadranu doživeli precej negativno presenečenje, ki ga noben

prospekt in tudi noben turistični biro ni imel na spisku ponudb in destinacij. To je bil tako imenovani „beli sneg“, to je ljudski opis za cvetenje planktona.

To cvetenje, ki ga spremljajo sluzaste alge, penetranten smrad, letos pa tudi na jate crknjenih rib, se navadno pojavi prej ali pozneje, nikakor pa ne v tem času. Vsa nesnaga je zginila šele, ko je močan veter razburkal morje in ga krepko premešal, pri čemer so končno tudi globlje vodne plasti dobile nujno potreben kisik.

Pod plastjo cvetočega planktona oz. alg je prav zaradi pomanjkanja kisika že začelo odmirati življenje v morju.

Morski biologi so že leta pre-
(Dalje na 3. strani)

Važno za bivše izseljence!

POJASNILA O NOVIH DOLOČILIH ZAKONA O OSKRBI ŽRTEV

Ob 50. obletnici nacistične zasedbe Avstrije je parlament sklenil zakon o enkratni „častni priznavalnini“ (Eh-rengabe), ki jo prejmejo protifašistični borci in žrtve fašizma. Obenem je bil osnovan poseben sklad, iz katerega bodo dodeljevali podpore protifašističnim borcem in žrtvam fašizma, ki so v socialni stiski. Prav tako pa so bile spremenjene tudi nekatere določbe zakona o oskrbi žrtev.

V smislu sklepa letošnjega občnega zbora Zveze slovenskih izseljencev v naslednjem podajamo podrobnejša pojasnila o trenutno veljavnih določilih, kolikor pridejo v poštev tudi za bivše slovenske izseljence.

ENKRATNA ČASTNA PRIZNAVALNINA

Pogoj za dodelitev enkratne častne priznavalnine je posest „Izkaznice žrtev“ (Opferausweis) ali „Uradnega potrdila“ (Amtsbescheinigung) ter znaša 2500,— oziroma 3500,— šilingov. Rok (Stichtag), po katerem se odmerja priznavalnina, je 31. 12. 1987, kar pomeni, da osebe, ki konec minulega leta niso imele omenjenih dokumentov, ne morejo prejeti priznavalnine. Prošnjo za dodelitev priznavalnine je treba napraviti najkasneje do 31. 12. 1988 na urad koroške deželne vlade. V ta namen deželna vlada imetnikom „Izkaznice žrtev“ ali „Uradnega potrdila“ že razpošilja potrebne obrazce-formularje, ki jih je potem izpolnjene treba vrniti.

Imetnikom „Izkaznice žrtev“ ali „Uradnega potrdila“, ki omenjenega formularja do konca oktobra še ne bi prejeli, svetujemo, da si ga potem sami preskrbijo pri deželni vladi; dobijo pa ga lahko tudi pri Zvezi slovenskih izseljencev. Kdor pa je svojo izkaznico izgubil, mora izgubo prijaviti na občini ali žandarmeriji / policiji, ker le na podlagi take prijave lahko zaprosimo za izstavitve novega dokumenta.

SKLAD ZA PODPORO ŽRTVAM

Kdor sicer izpolnjuje pogoje za priznanje kot žrtev fašizma, vendar doslej še ni zaprosil za izstavitve „Izkaznice žrtev“ ali „Uradnega potrdila“, ne more prejeti častne priznavalnine. Zato pa lahko zaprosi za podpo-

ro iz sklada, ki je bil osnovan za pomoč protifašističnim borcem in žrtvam fašizma. Prošnjo s posebnim formularjem (dobi se na deželni vladi ali pri Zvezi slovenskih izseljencev) je treba poslati socialnemu ministrstvu — Bundesministerium für Arbeit und Soziales, Stubenring 1, 1010 Wien.

IZKAZNICA ŽRTEV IN URADNO POTRDILO

Zdaj (ko jih že skoraj ni več!) so bili bivši slovenski izseljenci končno izenačeni z drugimi žrtvami fašizma. Doslej avstrijska zakonodaja izseljenskih taborišč ni priznavala za pripor in so izseljenci dobili le „Izkaznico žrtev“. S spremembo tozadevnih določil pa tudi bivanje v izseljenskem taborišču velja za pripor in tako so tudi izseljenci upravičeni do „Uradnega potrdila“, ki nudi imetnikom precej več ugodnosti kot „Izkaznica žrtev“.

Po trenutno veljavnih predpisih so naslednji pogoji: Kdor je bil v taborišču najmanj 3 mesece (doslej 6 mesecev), lahko dobi „Izkaznico žrtev“ (Opferausweis), kdor pa je bil v taborišču vsaj 1 leto, ima pravico do „Uradnega potrdila“ (Amtsbescheinigung). Za izstavitve teh dokumentov je treba zaprositi pri deželni vladi, ki dosedanjim imetnikom „Izkaznice žrtev“ že razpošilja potrebne formularje, da zaprosijo za izstavitve „Uradnega potrdila“. Izpolnjene formularje je treba spet poslati pristojnemu oddelku deželne vlade ter priložiti potrdilo o avstrijskem državljanstvu (izstavi ga občina) in dve sliki. Ob prevzemu „Uradnega potrdila“ se mora dosedanja „Izkaznica žrtev“ vrniti deželni vladi.

Izseljenci, ki doslej še sploh niso zaprosili za izstavitve teh dokumentov, to morejo napraviti zdaj. Potrebne formularje dobijo pri deželni vladi. Prošnje so oproščene pristojbin (stempelfrei).

PRAVICE oz. UGODNOSTI ŽRTEV FAŠIZMA

Imetniki „Izkaznice žrtev“ ali „Uradnega potrdila“ uživajo določene ugodnosti. Navajamo le najvažnejše:

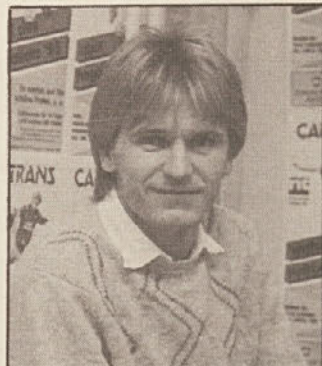
Za davčno olajšavo (davčna osnova se zniža mesečno za 910 šilingov oz. letno za 10.920 šilingov) je treba zaprositi pri finančnem uradu z obrazcem L 15. Pri kmečki in obrtniški

bolniški blagajni so imetniki omenjenih izkaznic oproščeni plačila 20-odstotnega lastnega prispevka (Selbstbehalt) kakor tudi prispevka v bolnišnici. Glede sedanjega obveznega plačila v višini 50,— šilingov dnevno za bivanje v bolnišnici pa trenutno še ni urejeno. Imetniki „Izkaznice žrtev“ ali „Uradnega potrdila“, ki socialno niso zavarovani, so na podlagi teh dokumentov kljub temu deležni vseh ugodnosti socialnega zavarovanja. Na posebno prošnjo se povrnejo tudi osebni prispevki za nabavo raznih zdravstvenih pripomočkov (očala, oporni stezniki, proteze itd.), ne povrnejo pa se osebni prispevki za zdravniške recepte. Prav tako tudi ni možna oprostitev plačevanja prispevkov za radio, televizijo in telefon. Sicer pa so vse olajšave splošno odvisne od višine osebnih dohodkov.

Dodatno k omenjenim ugodnostim, ki veljajo za imetnike obeh dokumentov za žrtve fašizma, imajo imetniki „Uradnega potrdila“ načelno pravico do rente za žrtve, ki trenutno znaša za neporočene 7534,— in za poročene 9485,— šilingov bruto na mesec. Seveda pa je renta za žrtve odvisna od siceršnjih dohodkov iz službenega razmerja ali samostojne dejavnosti: kolikor so ti dohodki manjši od navedenih zneskov, imetniki „Uradnega potrdila“ na posebno prošnjo dobijo priznana razlika. Ta ugodnost je posebno zanimiva za prejemnike nizkih rent oz. pokojnin. Nadalje imetniki „Uradnega potrdila“ lahko pri socialnem ministrstvu zaprosijo za brezobrestno posojilo do 60.000,— šilingov, v primeru dejanske socialne stiske pa enkrat v letu tudi za socialno pomoč, na primer za nakup perila in obleke, za vzdrževanje stanovanja in nabavo kurjave, ali za poravnavo izrednih bolniških stroškov (če je bil prisilec več kot 15 dni v bolnišnici) itd.

Omenili smo le splošno veljavne predpise za koriščenje določenih pravic in ugodnosti po zakonu o oskrbi žrtev. Pri uveljavljanju teh ugodnosti se seveda lahko pojavijo velike razlike od primera do primera, ki jih je treba obravnavati za vsak primer posebej. Zato svetujemo, da se po potrebi osebno obrnete na pristojni oddelk urada deželne vlade (Opferfürsorge) ali za pomoč na Zvezo slovenskih izseljencev, in sicer ob četrtkih med 10. in 12. uro. Zveza slovenskih izseljencev

Novo v naši KNJIGARNI

DRAGE BRALKE IN DRAGI BRALCI NAŠEGA TEDNIKA!

Želim Vam dober dan in upam, da se bomo po tej poti še dostikrat srečali.

Kot vodja Mohorjeve knjigarne Vam bom skušal občasno predstaviti našo bogato knjižno izbiro, ki sega od literature, strokovnih revij, publikacij, časopisov do plošč in kaset, zelo bogata pa je tudi naša ponudba pisarniških potrebščin.

Interes Mohorjeve knjigarnice je, da zbudijo zanimanje ljudi za branje, in to tako mladine kot odraslih bralcev.

V kratkem bo vsakoletni avstrijski teden. Kot že nekaj let sem, bo naša založba tudi letos na njem močno zastopana, med drugim bo organizirala poseben večer Mohorjeve.

Dogodkom pred 50 leti smo v naši knjigarni namenili veliko pozornost. Tako lahko pri nas dobite obširno literaturo o tej temi, najsi so to memoari, dokumentacije ali študije. Sploh velja pravilo, da je knjiga lahko najboljši prijatelj tudi proti pozabi.

Jasno je, da imamo kot slovenska knjigarna na razpolago sodobno slovensko literaturo, in to ponudbo stalno dopolnjujemo in izgrajujemo. Če pa bi se dejansko zgodilo, da kake knjige ali izdaje ravno ne bi bilo pri roki, potem Vam jo dobavimo in priskrbimo v najkrajšem roku.

Poslužite se tudi naše bogate in pester ponudbe pisarniških potrebščin. Pri nas dobite vse, kar potrebuje Vaš otrok za šolo, Vi pa za pisarno.

Drage bralke in bralci Našega tednika! Pridite in se sami prepričajte, Vašega obiska bomo zelo veseli.

Miha Kreutz, vodja knjigarnice

ZDRAVNIŠKI NASVETI — Piše dr. Draga Smolle

Cepljenje proti „pravi gripi“ — influenci

V zimskem času se množično pojavljajo akutna obolenja dihalnih organov, ki jim laiki pravijo gripa. Povzročja jih več ko 200 imunološko različnih virusov, proti katerim ni specifičnega zdravila in ne specifičnega cepiva. Iz vseh teh obolenj izstopa „prava gripa“ ali bolje influenza.

Virus influence si lahko predstavljamo kot 100 nm (nanometrov) (desetmilijonski del metra) veliko kroglico, spada v vrsto myxovirusov (iz grškega: sluz), z dvema površinskima antigenoma H in N, ki v človeškem telesu inducirata nastajanje protiteles, katera po svoje preprečijo razmnoževanje virusa v človeški celici in s tem nastajanje in napredovanje bolezni.

Virus influence se pojavlja v treh različnih tipih: A, B in C. Tip A je za človeka najbolj nevaren in to nenazadnje zaradi tega, ker se površinski antigeni tega tipa radi spreminjajo in jih protitelesca ne morejo več uničiti. To se pravi: človek je neodporen proti tej spremenjeni obliki virusa.

Mutiranje virusov se pojavlja po daljših časovnih obdobjih in sicer mislijo znanstveniki da tedaj, če je najmanj 80% prebivalstva imuno proti prvotnemu tipu virusa. Spre-

menjeni virus povzročja epidemiološko gledano epi- in pandemije — obolenje 30% ali 40% prebivalstva neke pokrajine ali celega kontinenta.

Pandemije našega stoletja so bile v letih 1933 (španska gripa), 1957/58 (azijska gripa) in 1968/69 (honkongska gripa).

Začetek obolenja za influenco je podoben gripalnemu infektu. Po inkubacijski dobi (1—4 dni) se pojavijo glavobol, bolečine v očesnih votlinah ter sklepah, mrzlica in hitro naraščanje vročine na 39°—40° C. Navadno je bolezen po 4 do 6 dneh, ko začne padati vročina, prestana.

Nevarne, predvsem za ljudi z labilnim krvnim obtokom ali poprej oškodovanim srcem ter starejše, so komplikacije v zvezi s krvno cirkulacijo ter dodatne infekcije z bakterijami (zlom krvnega obtoka, pljučnica).

Za zdravljenje influence ni zdravil, ki bi

specifično učinkovale. Omeniti pa je treba sintetično snov amantadin, ki preprečuje vstop virusa v človeško celico. Ta mehanizem učinkovanja pa predpostavlja zelo zgodnjo uporabo zdravila v času, ko infekcija še ne kaže vidnih znakov.

Kot najučinkovitejše sredstvo proti influenci nam ostane samo cepljenje. Cepivo mora vsebovati epidemično kompetentne tipe virusa, kar danes zagotavlja globalni sistem nadzorovanja, organizacija za svetovno zdravstvo (WHO). Te bolezni človek, ki ni cepljen, preboli tudi sam, za težje pa je treba poklicati zdravnika.

Zato je razumljivo, da pristojne zdravstvene ustanove priporočajo cepljenje jeseni, preden se epidemije pojavljajo, predvsem cepljenje otrok, bolehnih in ljudi, ki so prekoračili 60. leto.

Olepšavanje dejstev mu ne koristi

(Nadaljevanje s 1. strani)

rokovali ta kolaps Jadranskega morja in v bistvu se lahko spet ponovi, če ne bo takoj ustreznih in rigoroznih ukrepov.

Eden od glavnih vzrokov tega katastrofalnega razvoja Jadrana je ta, da z rekami stalno dotekajo je ta, da z rekami stalno dotekajo neverjetne količine fosfatov, nitratov in dušikov v morje, ki so najboljše gnojilo za alge. Te se potem tako bohotno razvijajo, da okoli sebe podušijo vse, kar živi, in končno še same sebe.

Tej dnevni porciji gnojila se pridružijo še masovni turizem in odpadki iz hotelov in odplake obalnih mest, vasi in naselbin ter nekontrolirano spuščanje nafte in naftnih derivatov v morje.

V splitskem papirju je med drugim zapisano, naj „pristojni organi Delovne skupnosti, posebno Komisija za urejanje prostora in varstvo okolja ter delovna skupina za znanstveno-tehnološko sodelovanje v svojih aktivnostih posvetijo posebno pozornost preprečevanju raznih oblik onesnaženja okolja, posebno Jadranskega morja, ter razvoju ob-

stoječih in iskanju novih tehnoloških rešitev za zmanjševanje strupenih snovi v industrijski proizvodnji in odpadnih vodah“. Vladi SFRJ in pa Italije pa v tem papirju pozivajo, naj sprejmeta nujne ukrepe za zavarovanje Jadranskega morja pred onesnaženjem.

Res lepe besede. Samo, ali jim sledijo dejanja? Ali se turisti zavedajo, da hoteli ob obali vse odplake, tudi straniščne, spuščajo v

morje? Sicer ne tik ob obali, vsakomur na očeh, ampak nekaj sto metrov zunaj v morju. Torej bo treba začeti tudi tukaj in končno obvezno za vsakogar, privatnika in podružabljen sektor, vasi in mesta predpisati (in tudi zgraditi) čistilne naprave. Isto velja za industrijske komplekse, ki svoje odplake spuščajo v vode, te pa jih transportirajo v Jadran. Strogo prepovedati bo treba spuščanje olja v morje oz. praznjenje ladij-

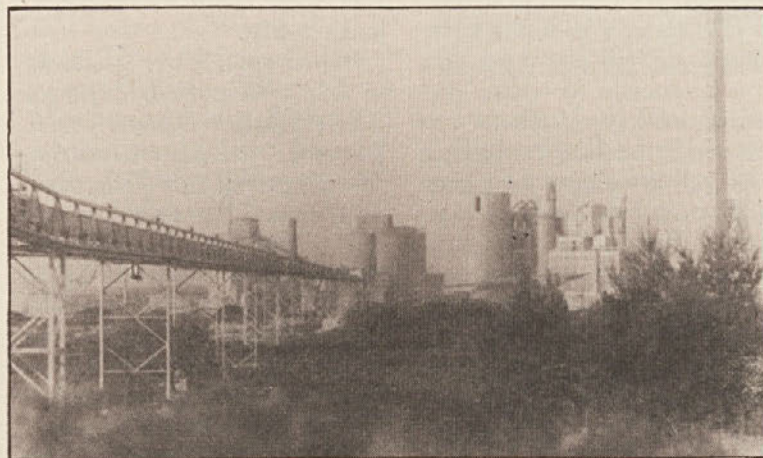
skih tankov. Vsekakor najmanj pa bo bolnemu Jadranskemu morju pomagalo splošno sprenevedanje odgovornih, najsi na regionalni ali državni ravni. Ne vem, komu koristijo take besede, kakor smo jih čuli v Splitu, češ da je Jadransko morje čisto, lepo in da je, če sploh, samo na redkih mestih onesnaženo, nasprotno pa da kvaliteta vode še zmeraj odgovarja strogemu standardu, ki velja za vode, namenjene oddihu in kopanju.

Morski biologi so nasprotno že dognali, da je morsko dno na nekaj desetinah hektarjev že docela mrtvo in da se biološka puščava na morskem dnu katastrofalno razširja, ne pa zožuje.

Kako se bo vse to končalo, dolej še nihče ne ve. Ali bo uspelo rešiti Jadransko morje pred ekološkim infarktoma ali pa ga bo z našo pomočjo in edinole zaradi civilizacijskih napak in objestnosti človeka doletela ista usoda kot Severno morje.

Vsekakor pa bo Delovna skupnost Alpe-Jadran praznovala svojo deseto obletnico prav v Benetkah, kjer so, kakor je bilo čuti, domačini in turisti zelo zelo trpeli za posledicami „cvetočega morja“ ali „belega snega“ letos poleti.

Franc Wakounig

Tovarne cementa pri Splitu prispevajo svoje k onesnaženju morja

Po zlomu tisočletnega raja ha dne 8. maja 1945 so zasedle naše kraje južne Koroške pa tudi našo občino partizanske enote, ki so prišle deloma iz Jugoslavije in iz postojank naših gora. Hitlerjanski poveljniki v naši občini so zbežali na vse strani. Torej je bil tudi županov stolček prazen, zasedel ga je spet Matevž Krassnik, pd. Bvatnik v Šentjanžu, kateri je bil že pred vojno dolga leta slovenski župan naše občine Svetna vas. Dne 21. majnika 1945, po umiku partizanskih čet čez mejo v Jugoslavijo, so zasedle vso Koroško, torej tudi našo občino, angleške čete. Po načelu angleškega poveljnika naše občine je bil izvoljen pripadnik že obstoječe Avstrijske ljudske stranke Feliks Sereinig, pd. Kovač v Svetni vasi. Iz občinskih spisov je razvidno, da je dne 12. 8. 1945 že bil on za župana, občinski odborniki pa so bili sledeči: Johan Müller, pd. Jurč v Podsinji vasi, Johan Malle, pd. Rotič v Šentjanžu, Matevž Krassnik, pd. Bvatnik v Šentjanžu, Johan Köllich, pd. Gregic v Svetni vasi, Simon Poschinger, pd. Hajnž isotam, in Andreas Mostetschnig, pd. Hanzl v Šentjanžu. Matevž Krassnik je bil namestnik župana. Dobro leto in pol je bil Feliks Sereinig za župana, potem pa je kratko dobo, od 8. 3. 1947 do 14. 5. 1947, bil za župana Johan Malle, pd. Rotič. Od tega časa naprej pa do drugih občinskih volitev, ki so se vršile dne 12. 3. 1950, je bil za župana v naši občini Andreas Mostetschnig, njegov namestnik Janez Schweiger, pd. Tratnik v Šentjanžu. Občinski odborniki so bili: Anton Gabriel, pd. Radar, Johan Malle, pd. Rotič (Osvobodilna fronta, OF), Jakob Meleschnig, Johan Lapusch, Franc Nessmann, Michael Planegger (SPÖ), Jakob Supanz in Paul Kullnig (KPÖ). Pri občinskih volitvah dne 12. 3. 1950 so pridobili socialisti največ glasov (153 in 4 mandate), Slovenci (tako imenovani Wirtschaftsblock) 137 glasov in 3 mandate, Avstrijska ljudska stranka 95 glasov in 2 mandata, Verband der Unabhängigen (VDU) 45 glasov in 1 mandat, komunisti so dobili 22 glasov.

Po občinskih volitvah dne 12. 3. 1950 je bil izvoljen za župana

Tomas Jug, pd. Žmavcar v Svetni vasi, bil je pripadnik ÖVP. Na županov stolček so mu pomagali socialisti. Bil je dober in pravičen človek; 15 let je županovl v naši občini. Za občinska svetovalca sta bila izvoljena Andreas Mostetschnig in Anton Hornböck, pd. Bavant. V občinsko sobo so bili izvoljeni še Florijan Lapusch, pd. Šuštar v Podsinji vasi, Johan Einspieler, pd. Pvažic v Šentjanžu, Johann Müller, pd. Jurč v Podsinji vasi, Jakob Meleschnig, Mihael Planegger, Josef Egger in Johan Strugger.

Sedež občine se je nahajal v ljudski šoli v Šentjanžu, tam sta bili dve sobi na razpolago. Posle občinskega tajnika je vodila do leta 1948 Marija Gorischnig, nato pa Rudolf Hudelist iz Svetne vasi.

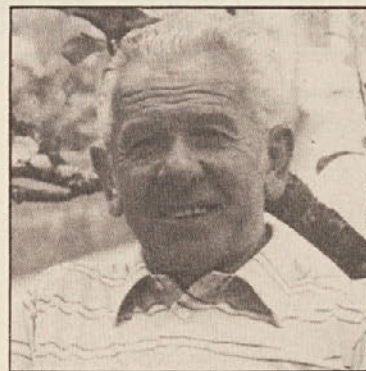
Naj omenim še državno- in deželnozborske volitve, ki so bile prve v novi Avstriji in so se vršile dne 25. 11. 1945. Volilnih upravičencev je bilo tedaj v naši občini 445. Komunistična stranka je dobila največ glasov 131, ljudska stranka 129, socialistična stranka 107 glasov. Demokrate je volilo 18 oseb, praznih glasov pa je bilo 7. Osvobodilna fronta pri teh volitvah ni glasovala; zaradi raznih vzrokov je listo svojih kandidatov kratko pred volitvami potegnila nazaj. Potemtakem je večina Slovencev volila komunistično stranko. Osebe-pripadniki NSDAP pa niso imeli volilne pravice. V naši občini je bilo zabeleženih 54 oseb.

Svobodno se je začelo gibati tudi kulturno življenje v naši občini. Zabave, zborovanja so bila skoraj na dnevnom redu. 15. majnika 1945 je bila večja proslava „Svobode“ s kresom po gorah, v gostilni pri Tišlerju pa je trajalo veseljačenje z godbo in s petjem do jutranjih ur. V tem letu se je ustanovilo Slovensko prosvetno društvo „Svoboda“ za Šentjanž in okolico. Predsedstvo je prevzel krojaški mojster Hanzl Weiss, za namestnika pa je bil izvoljen Bošti Malle, Činkovcov na Šentjanških Rutah. Bošti se je izkazal tudi kot izvrsten igralec pri nešteti igrah v teh letih. Meseca majnika 1946 je uprizorilo društvo igro „Naša kri“, glavno vlogo so igrali Bošti Malle, Hanzl Inzko, Ožbavtov iz Šentjanških Rut. Jerico pa je igrala

Slamnjakova Urši Müller. Z igro so šli še gostovat v Loče ob Baškem jezeru.

Pomembno silvestrovanje pri Tišlerju leta 1946/47 se je vršilo z bogato vsebino, otroci so se predstavili s kratkimi igrkami, bilo je petje moškega zbora, za ples pa so igrali Ožbavtovi fantje. Druga večja igrca se je uprizorila 27. aprila 1947 in sicer „Za pravdo in srce“. Glavno vlogo sta imela v tej igri Šuštarjeva Tini Lapusch, danes poročena z Ožbavtovim Hanzijem, in pa Kovačev Šimi, danes pd. Čohi iz Podsinje vasi. Po igri pa je bil

Kako je bilo pri nas doma pred 40 leti?

Naš dopisnik Miha Pečnik o življenju v občini Svetna vas pred 40 leti

spet ples, igrali so Bovčarjevi godci z Mač.

Naj navedem še dve igri, ki sta še leta 1948 poživili društveni oder v Tišlerjevi dvorani. Dne 8. februarja, na pustno nedeljo, smo si ogledali igro „Trije tički“ in 4. aprila igro „Prisega o polnoči“. Obe igri je uprizorilo domače društvo, nato je bil še ples in petje čez mero. V teh letih se je posebno veliko žrtvovala — danes že rajna — Radarjeva mati Ana Gabriel; prevzela je vodstvo skoraj pri vseh igrah.

V teh letih so se vračali tudi naši možje in fantje iz vojnega

Svetna vas

Kako so ljudje v naših krajih živeli v prvih letih po 2. svetovni vojni? Kdo je tedaj bil občinski odbornik? Kako je spet zaživela prosvetna dejavnost? Kako politična, gospodarska in cerkvena? Naš tednik bo ob njegovi 40-letnici odslej predvidoma enkrat v mesecu objavil pričevanja ljudi, ki so doživeli te čase.

ujetništva domov. Kot zadnja dva sta se vrnila Jožef Müller, pd. Slamnjak (25. oktobra 1949) in Jakob Weiss, pd. Piskar v Podsinji vasi (16. decembra istega leta). Oba sta bila srčno sprejeta od svojih prijateljev in vaščanov, Slamnjaku je prepeval moški zbor v pozdrav in Ožbavtovi godci s poskočnimi vižami.

Na gospodarskem področju smo živeli še v veliki stiski in to še do konca leta 1948. Živež, obleka in vse drugo se je moglo doseči samo po živilskih kartah oziroma „Bezugsscheinih“ in to v zelo redkih slučajih; zato pa je cvetela črna kupčija. Na deželi se je to občutilo manj kakor v mestu. Na primer hleb domačega kruha, če si ga kje pri kmetih še dobil, si moral plačati po šil. 30,—, liter domačega žganja po šil. 200,—, povprečno pa so bile mesečne plače v tistem času za delavca šil. 1000,—. Denar ni imel vrednosti, najraje se je trgovalo blago za blago.

V spominu mi je še 17. december 1947. Tisti dan so pri nas v Šentjanžu na več krajih klali prašiče; kakor bi hotel, je ravno na ta dan prišla iz Celovca tako

imenovana „Wirtschaftspolizei“. Pozanimala se je, kje da se danes na kmetih dogaja ta kmečki praznik. Začeli so tehtati meso od zaklanih prašičev. Pri pd. Rotiču so morali oddati 64 kg mesa, katerega so imeli že čez mero za življenje vseh družinskih članov, pri pd. Horajniku in Pvažicu ravno tako. Kaznovan in odstavljen pa je bil tudi občinski mesni preglednik, ker ni ravnal po predpisanih navodilih. Prebivalstvo v mestu ni dobilo dosti mesa.

Kdor je imel zemljo in grunt, ga je z veseljem obdeloval in si s tem pomagal do boljšega pripomočka. Poljska oprega sta bila pred štiridesetimi leti le konj ali vol, za poljsko delo pa navadno ročno orodje. Traktorjev ali drugih boljših strojev v naši občini do leta 1950 še ni bilo. Kako se je delalo tedaj na polju, nam kaže slika pri pobiranju krompirja. Imeli smo pa že posestnika osebnega avtomobila, to je bil naš krojaški mojster Hanzi Weiss, ki še danes z veseljem jaha svojega — seveda boljšega — brzokonjička.

V našo farno cerkev sta se vrnila spet domača pesem in molitev. Dne 29. junija 1945 ob pol enih ponoči se je vrnil s svojo skromno prtljago iz Kolbnitz, kamor je bil pregnan dne 10. 4. 1941 po Hitlerjevi komandi, naš domači župnik dr. Ivan Lučovnik. Bil je vnet dušni pastir in zgodovinar, ki je obvladal več jezikov: razen domačih še italijanskega, francoskega in angleškega in še nekaj slovanskih. V veliki skrbi mu je bila mladina. Zbiral jo je v razne kroge in jo vadil materinega jezika v igrah, petju in molitvi. Tedanji dekan Kristo Košir ga je opisal kot svetniškega duhovnika naše škofije. Ubogal je tudi tedanjega škofa in se držal njegovih navodil. Neko nedeljo leta 1946 je s prižnice prebral pastirsko pismo, v katerem so bile tudi nekatere ogorčene besede do tistih, ki so začeli zatirati verska načela in ravnati po navodilih tedanje komunistične partije, in kjer je bilo rečeno, da tisti niso več zaželeni v cerkvi. Te besede v pastirskem pismu so tudi v naši fari povzročile precej vroče krvi, dobil je dosti sovražnikov, posebno takih, na katere on še misli ni.

Kako se je včasih delalo pri nas na polju, nam kaže slika pri pobiranju krompirja.

Deloval je v naši fari še do meseca septembra 1955, potem se je pa kar po tihem in z bolečino v srcu poslovil od nas. Umrl je v Borovljah in je tudi tam pokopan.

Dve leti po vojni je bil za organista še Janez Müller, pd. Močivnikov oče. Potem je zaradi starosti onemogel, opustilo se je tudi zborovsko petje. Po prizadevanju gosp. župnika Lučovnika so se Šlemcovi otroci Franci, Majdi in Nani naučili za silo orglati. Ob nedeljah in praznikih je lepo prepeval otroški zbor in tako premostil čas, dokler ni nastopil Hanzi Gabriel. Ustanovil je spet cerkveni zbor in prevzel tudi pevovodstvo v društvenem pevskem zboru. Nekaj časa v teh letih je opravljal službo organista v naši cerkvi tudi še Georg Singer, krojač iz Šentjanža.

Izseljenih je bilo iz naše občine 20 oseb, ki so se sredi leta 1945 vse srečno vrnile na svoje domove. Od gestapa aretiranih in poslanih v razna taborišča smrti je bilo 14 oseb. Od teh se dva nista več vrnila: Anzelm Ogris, pd. Rovenjak na Rutah, in Andreas

Permož, pd. Pirman iz Šentjanža.

“Osvobodilna fronta pri teh volitvah ni glasovala; zaradi raznih vzrokov je listo svojih kandidatov kratko pred volitvami potegnila nazaj. Potemtakem je večina Slovencev volila komunistično stranko.”

Našo dvorazredno šolo je prevzel po vojni učitelj Karli Jerolitsch, po rodu z Bistrice, bil je tudi pristojen za civilne poroke. Druga učna pomoč je bila gospodična Geiger. Leta 1950 je presedlala na višjo učiteljsko stopnjo na ljudski šoli Žrelec. Na njeno mesto je prišel direktor Jožef Juch, po rodu iz Borovelj. Za učiteljico pa je prišla tudi še Terezija Lausegger, po rodu z

Mač nad Bistrico. Otrok je obiskalo v teh letih okoli 65 našo šolo.

V času angleške zasedbe dne 29. junija 1945 je uničil požar pri pd. Bovčarju v Šentjanžu gospodarsko poslopje, hišo so hvala Bogu še rešili. Pod kozolcem se je nahajala vojaška oprema in naloženi so bili tudi kanistri bencina. Verjetno je kak vojak ob prižgani cigareti spravil to poslopje do požara. Ker se je gospodar še nahajal v ujetništvu, je bil hlev še brez živine. Sosedje in pa sorodniki so poskrbeli, da se je poslopje še v teku leta spet pozidalo.

Dne 6. aprila 1948 se je smrtno ponesrečil v tovarni na Bistrici Matevž Einspieler, pd. Kovačev Tevž iz Šentjanža. Srečno je preстал kot vojak vojno in preživel ujetništvo in se konec leta 1947 izčrpan vrnil domov. Ko se je za potrebo opomogel, je zaprosil za delo v tovarni Jungfer in ga tudi dobil. Usoda je hotela, da je samo po mesecu dni delovne dobe preko vseh ovinkov vojne in ujetništva moral zapustiti svoje mlado življenje v starosti 27 let.

SLOVENSKI KNJIŽNI TRG JE OD LETOŠNJEGA POLETJA BOGATEJŠI ZA IZREDNO POMEMBNO ZNANSTVENO DELO. PO DOLGIH LETIH NESTRPNIH PRIČAKOVANJ SMO NAMREČ DOBILI KNJIGO UGLEDNEGA SLOVENSKEGA ZGODOVINARJA IN ZNANSTVENEGA SVETNIKA ZNANSTVENO-RAZISKOVALNEGA CENTRA SLOVENSKE AKADEMIJE ZNANOSTI IN UMETNOSTI V LJUBLJANI, DR. BOŽA OTOREPCA „SREDNJEVEŠKI PEČATI IN GRBI MEST IN TRGOV NA SLOVENSLEM“. GRE ZA KNJIGO, KI NE VZBUJA OBČUDOVANJA LE MED STROKOVNJAKI, MARVEČ TUDI MED LJUBITELJSKIMI POZNAVALCI SREDNJEVEŠKIH ZGODOVINSKIH TOKOV NA SLOVENSkih TLEH.

Prvi del knjige obsega poročilo o dosednji raziskavi in njenih rezultatih, najprej v evropskem okviru, nato v obravnavah avstrijskih dežel kot celote (vendar le glede na naša mesta!) ter končno v „deželnem“ zgodovinopisju posameznih dežel. Sicer pa je raziskava vsebinsko razdeljena na šest delov, najboljšeje, malone 200 strani knjige, pa je drugi del z naslovom „Analitični inventar“. V njem so razčlenjeni vsi podatki o pečatih, njihovi obliki in podobi ter grbovni vsebini, pa tudi analiza pravne in siceršnje vsebine in pomena listin, na katerih so pečati pritisnjeni. V tem delu obravnava avtor trinajst mest in en trg na Kranjskem, sedem mest in pet trgov na Slovenskem Štajerskem, šest mest na Koroškem (štiri na tradicionalnem slovenskem ozemlju do sredine 19. stoletja — Beljak, Celovec, Pliberk in Velikovec — ter dve mesti, Breže in Št. Vid, na srednjeveškem sloven-

gel“ en dukat, za pečenje z „gemeiner stadt mittern insiegel“ sedem in z „gemeiner stadt kleinern insiegel“ tri šilinge in 25 pfenigov. Kar pa zadeva beljaški mestni grb z orlovim krempljem, po avtorjevih raziskavah prevladuje mnenje, da je ta del orla, ki ga je imel v rodbinskem grbu ustanovitelj mesta, bamberski škof Ekbart iz rodbine Andechs-Marancev; ti so imeli v grbu belega orla v modrem polju. Beljaški grb — sredi štita orlova noga s kremplji, ki počivajo na skalnati podlagi oziroma jo oklepajo — je doslej najstarejši na mestnem pečatu obravnavanega področja.

Ker so Breže že ob zgraditvi trga dobile obzidje, je razumljivo, da najdemo to najstarejše mestno obzidje na Koroškem tudi v njihovem mestnem pečatu. Ta se v Brežah prvič omenja leta 1261. Od sredine 14. stoletja je postajalo tudi v Brežah pečenje z mestnim

der Klage“, značilen za močvirno okolico Celovca in s tem povezanimi pravljicami o zmajih, ki bivajo v takih močvirjih.

Pri Pliberku se dr. B. Otorepec očitno ravna po raziskavah K. Dinklaga, znanega strokovnjaka na področju sfragistike (vede o pečatih), ki zatrjuje, da je v pečatnem polju upodobljeni krilati bik, simbol evangelista sv. Luke. Dinklaga namreč datira ta pečat Pliberka po njegovi zunanji podobi v čas ok. 1320—1330. Domneva, da je bil tudi v Pliberku stari letni sejem na dan sv. Luke, kajti sicer ni cerkvene razlage za ta simbol sv. Luke, ker v Pliberku ni bilo cerkve, posvečene temu svetniku, sedež prafare pa je v bližnjem Šmihelu pri Pliberku. Za Št. Vid velja, da je za leto 1279 prvič izpričani in 1281 prvič ohranjeni mestni pečat.

Iz leta 1238 je po Otorepčevih navedbah ohranjen fragment pe-

Dragocen prispevek za srednjeveško zgodovino Koroške

Po mnenju akademika prof. dr. Boga Grafenauerja smo z njo dobili eno temeljnih del o slovenski srednjeveški zgodovini. Po Zwitterjevi monografiji o Starejših kranjskih mestih in meščanstvu (izšla je že leta 1929), je Otorepčeva knjiga brez dvoma najpomembnejše delo za mesta na Slovenskem v celoti. V primerjavi z Zwitterjevo monografijo zajema tokrat Otorepčeva monografija vse slovensko narodnostno ozemlje in ne zgolj posamezno deželo.

Prof. B. Grafenauer je prepričan, da bo knjiga „Srednjeveški pečati in grbi mest in trgov na Slovenskem“ poslej bistveno potrebna za obravnavanje zgodovine slovenskih mest v srednjem veku. Naposled gre v zadnjem delu Otorepčeve monografije tudi za sistematično objavo nekaterih vrst virov (napisi na pečatih; originalna imena pečatov in njihova označba v listinskih besedilih; teksti potrditve veljave pečenja in pečata na listinah v listinskem besedilu, kar ima tudi izrazit pravnozgodovinski značaj in pomen).

skem ozemlju), na koncu pa pet mest v Primorju; poleg Trsta, Koprca in Pirana na obali še Gorico in Čedad. V tem delu je jedro novosti krajevne in pravne mestne zgodovine, zlasti pa prva sistematična zgodovina pečatov in grbov slovenskih srednjeveških meščanskih naselbin. Ta ugotovitev velja tudi za Beljak, Celovec, Pliberk in Velikovec ter za Breže in Št. Vid.

V razdelku C drugega dela svoje monografije z naslovom „Koroška“ (obsega 16 strani) se je dr. B. Otorepec najprej odpravil na krajši sprehod po poteh srednjeveških pečatov in grbov Beljaka. Poleg dveh najstarejših ohranjenih oziroma omenjenih pečatov in pečatnikov iz 13. stoletja (1240 in 1282), je imel Beljak v kasnejših časih še 13 različnih pečatov. Zanimivo je, da ni znan noben srednji in manjši mestni pečat, ki ga je Beljak moral imeti, saj je v seznamu dohodkov mestnega sodnika iz konca 16. stoletja navedeno, da mu je treba plačati za pečenje z „der gemeinen stadt grosses insie-

pečatom v tujih zadevah ali celo meščanov vedno redkeje in se je omejevalo zgolj na pečenje listin, izdanih od sodnika in sveta v strogo mestnih zadevah. Na drugi strani najdemo prvo omenbo pečenja s pečatom meščanov Celovca v vetrinjski listini iz leta 1280. Dr. B. Otorepec v razdelku „Koroška“ izrecno opozarja na dejstvo, da je besedilo te listine ohranjeno le v prepisu, torej ni čisto jasno, ali je šlo za pečat mesta ali za pečate meščanov; za slednje bi govorila množina „sigillis“. Vendar je A. Ogris mnenja, da je šlo za mestni pečat, in tudi K. Dinklaga meni, da se mestni pečat Celovca prvič omenja že v vetrinjski listini. Pečat je ohranjen še na listini iz 1289 za Vetrinj, ki je bila pečatena „cum civium sigillo de Clagenfurt“ v tuji zadevi. O „celovškem zmaju“, mestnem grbu Celovca, naj bi po avtorjevih navedbah bila na voljo kopica najrazličnejše literature, ki navaja različna tolmačenja o njem. V splošnem prevladuje mnenje, da gre za „govoreči“ pečat za „Klagenfurt“ oz. „Furt

čata velikovškega kapitlja. Neki Swarzmann se najprej omenja v listini iz 1258, potem pa kot sodnik koroškega vojvode leta 1267, ko je izdal sodno listino v korist Št. Pavla, overovljeno z njegovim pečatom; to je najstarejši znani mestni pečat Velikovca. V pečatnem polju so na simetrično razvrščenih petih, zgoraj zaokroženih gričih, upodobljeni trije stolpi s po tremi nadstropji. V sklepnem delu koroškega razdelka „Analitičnega inventarja“ omenja avtor še srednjeveške pečate in grb Železne Kaple, ki izvirajo iz leta 1493. O njihovem nastanku dr. B. Otorepec piše: „Ker so bili stari privilegiji uničeni v dveh vojnah, bolj verjetno pa v turških napadih na Koroško, ki so šli tod skozi v sedemdesetih letih 15. stoletja, je leta 1493 cesar Friderik III. potrdil sodniku in svetu v Kapli trško sodišče z mejami od jarka Suha na jugu do Sedmih studentov v Korkri pri današnjih Fužinah. Poleg tega je trgu potrdil pravico do skladiščenja, prodaje in merjenja morske soli, kot so to imeli doslej,

na novo pa mu je podelil trški grb, črn ščit, po sredini poševno pa bel vodni tok.“

„Grb tako simbolizira lego trga ob potoku Bela. O dveh ali celo treh ribah, ki se od 17. stoletja dalje pojavijo v tem vodnem toku na risbah grba, v originalnem tekstu podelitve ni govora. Ker se ta listina iz 1493, ki jo je še isto leto potrdil tudi kralj Maksimilijan I., ni do danes ohranila v originalu, temveč samo v insertu v potrditvi iz 1557, ni znana originalna oblika v listini naslikanega grba. Do kasnejšega vstavljanja rib v vodni tok je pač prišlo zaradi tega, da bi bila voda bolj poudarjena, ali pa je bila Bela takrat res polna rib, da so to imeli za njeno značilnost.“ Nobenega dvoma ni, da je trg Kapla takoj po podelitvi grba dal izdelati trški pečatnik z novo podeljenim grbom, ki je še danes ohranjen v trškem arhivu Koroškega deželnega arhiva v Celovcu. Miogrede: vsi listinski pečati obravnavanih koroških mest in trgov, od Beljaka, Brež, Celovca preko Pliberka Št. Vida in Velikova do Železne Kaple, so v Otoprečevi knjigi predstavljeni tudi v slikovni podobi, kar daje najnovejši monografiji o slovenski srednjeveški zgodovini dodatno privlačnost in pomen.

Sistematični predstavitvi listinskih pečatov in grbov slovenskih srednjeveških mest in trgov sledi v knjigi dr. B. Otopreca analiza vsega poprejšnjega v smislu vede o pečatih ter povzetek rezultatov celotne zgodovinarjeve raziskave. V zadnjem delu knjige so objavljeni: seznam literature, kratice, opombe, krajevno kazalo in vsebinski povzetek v nemščini. Skratka, gre za izredno pomembno delo iz slovenske zgodovine, ob tem pa tudi za veliko založniško dejanje Slovenske matice, bržčas celo eno največjih v njeni povojni založniški dejavnosti.

Božo Otoprepec: Srednjeveški pečati in grbi mest in trgov na Slovenskem; znanstveno delo; Slovenska matica in Znanstvenoraziskovalni center SAZU; Ljubljana 1988; 334 strani.

Prilagodil Ivan Virnik

PO KNJIGARNAH - IZ ZALOŽB - PO KNJIGARNAH

PRIPRAVIL FRANC WAKOUNIG

Čeprav smo šele v mesecu oktobru, se je leto 1938 neizpodbitno prevesilo v zadnjo četrt. In včasih se mi zdi, kot da so spominske proslave in spominjanja, s katerimi smo se skušali spomniti dogodkov pred 50 leti, že prav tako oddaljene v sivino preteklosti in spomina, kot dogodki marca 1938 sami.

Dobro in prav je, da so na knjižnem trgu publikacije, ki kot stalno in trajno opozorilo in svarilo in kot glasno vpijoče priče branijo pozabi.

Simon Wiesenthal:

JEDER TAG EIN GEDENKTAG — Chronik jüdischen Leidens

„Judje bojo tako dolgo živeli, dokler se bojo spominjali. Ni večjega greha od pozabe“ — te misli je Simon Wiesenthal postavil na začetek te „spominske knjige grozote“, ki je, urejena po dneh, „zgodovina judovskega martirija, trpljenja, je dokument, ki naj nakaže, česa je človek zmožen prizadejati drugemu. 2000 let že spremlja dogajanje, ki je zapisano v tem koledarju, Jude“.

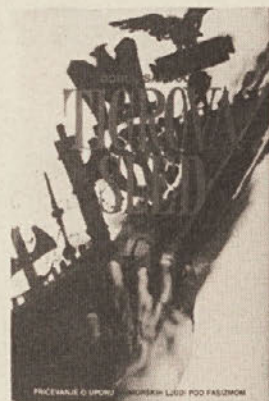
Sozvočje dogodkov iz raznih krajev in stoletij, skoncentriranih na vsak posamezni dan, prikazuje večdimenzionalnost trpljenja judovskega naroda in pa grozote antisemitizma. Knjiga je izšla pri založbi Bleicher Verlag, stane pa 598,— šilingov.

Dorče Sarđoč:

TIGROVA SLED — Pričevanje o uporih primorskih ljudi pod fašizmom

Čeprav je knjiga izšla že leta 1983, njena aktualnost in vrednost kot memoarski dokument na grozote, ki so jih morali Slovenci doživljati pod fašizmom, ni postala manjša. Dorče Sarđoč v tej knjigi opisuje svoje osebno doživljanje fašizma, vselej pa zna prikazati seveda tudi globalni položaj, v katerem je slovenski človek živel in se boril za narodni obstanek.

Avtor, po poklicu je bil zdravnik, umrl je pred nekaj meseci, suhoparno in brez vsega olepšavanja opisuje fašistično dobo ter doživlja in morda je prav v tem globlji čar teh spominov. Sarđoč je kot aktivist TIGR-a, podtalne slovenske organizacije, katere ime sestavljajo začetnice imen Trst, Istra, Gorica, Reka, bistveno sooblikoval njeno politiko in v tej knjigi razgrne nova, doslej neznanca ozadja tedanjega boja za narodni obstoj in prav Slovincem. TIGRova sled je izšla v zbirki Primorski portreti pri založbi Lipa v Kopru in Založbi tržaškega tiska v Trstu, stane pa 126,— šilingov.

SCHULE IM DRITTEN REICH — ERZIEHUNG ZUM TOD

Že podnaslov te dokumentacije, ki so jo zbrali šolarji Gert Hauptmann-Schule v Kasslu in pa Gert Platner, izdala pa založba Pahl-Rugenstein, bralca pritegne in ga vse do zadnje strani ne izpusti več. V knjigi se politiki, umetniki in pisatelji spominjajo svoje šolske dobe pod nacizmom, ki je že najmlajše člane družbe indoktriniral v svojem smislu: namreč v militarističnem in rasističnem duhu, pri čemer je stremel za tem, da bi si duh, dušo in mišljenje vsakega posameznika totalno zasvojil.

Vzporedno s temi spomini je v knjigi pretresljiva dokumentacija in bogata izbira slikovnega materiala in podlag iz nacističnih učbenikov. Dokumentacija stane 154,40 šilingov.

ERZIEHUNG IM NATIONALSOZIALISMUS

„... und sie werden nicht mehr frei ihr ganzes Leben!“

Avtorji te študije so Kurt-Ingo Flessau, Elke Nyssen in Günther Pätzold, izšla pa je pri založbi Böhlau; stane pa 155,— šilingov. Zgodovina je pokazala, da sta vzgoja in šola vselej v nevarnosti, da si ju stranke, politične ali druge interesne skupnosti zasvojijo, jima skušajo vtisniti svoj pečat in ju tako rekoč prisiliti, da se docela pokorita njihovim zahtevam. Če se s takimi izrodki mora boriti celo demokratična družba, ki ima — hvala Bogu — intakten instrument refleksije in kritike, kolikor bolj se pojavljajo v totalitarnih, diktatoričnih režimih, kjer je vse usmerjeno v en sam končni smisel: ohraniti oblasti in indoktrinaciji.

SCHÖNE ZEITEN — Judenmord aus der Sicht der Täter und Gaffer

Zadnje čase se spet pojavljajo trditve, da kacetov, krematorijev in holokavsta sploh ni bilo. Le Pen, vodja francoske nacionalne fronte, je celo trdil, da so uboji Judov bili epizoda v zgodovini, nekateri pa celo trdijo, da so si vse to Judje kar sami izmislili, da bi si laže podjarmili svet. Hvala Bogu je zadosti podlag, dokumentov in dokaznega materiala, ki postavlja na laž vse trditve. V pričujoči dokumentaciji, ki so jo izdali Ernst Klee, Willi Dressen, Volker Ries v založbi S. Fischer, so zbrane izjave, priznanja in pričevanja rabljev, ki so ali sami morili ali pa bili priče. Naslov „Schöne Zeiten“ ni izmišljotina, ampak tako je neki esesovec v svojem fotoalbumu imenoval svoje fotografske spomine na zločinsko početje nad Judi. Knjiga stane 232,40 šilingov.

Otroška stran

Največji živeči človek na svetu je Gabriel Estevao Monjane iz Mozambika. Visok je 254,7 cm in dela v nekem portugalskem cirkusu.

Kdo je največji v tvojem razredu?

Ali pravzaprav veš, kdo je največji v tvojem razredu? Če ne, lahko to ugotovite v razredu z mero, ki jo postavite ob zid in se vsak posameznik postavi zraven. Seveda tako velik ko največji mož na svetu nihče od vas ni in tudi nikoli ne bo, saj je Gabriel Estevao Monjane iz Mozambika kar 245 cm visok in je tako največji človek na svetu. Tehta pa kar celih 189 kg.

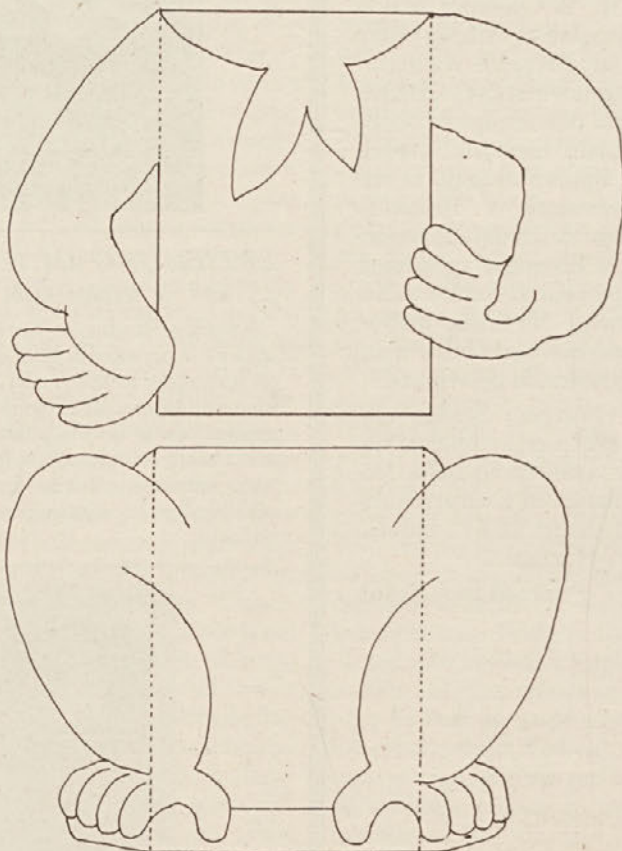
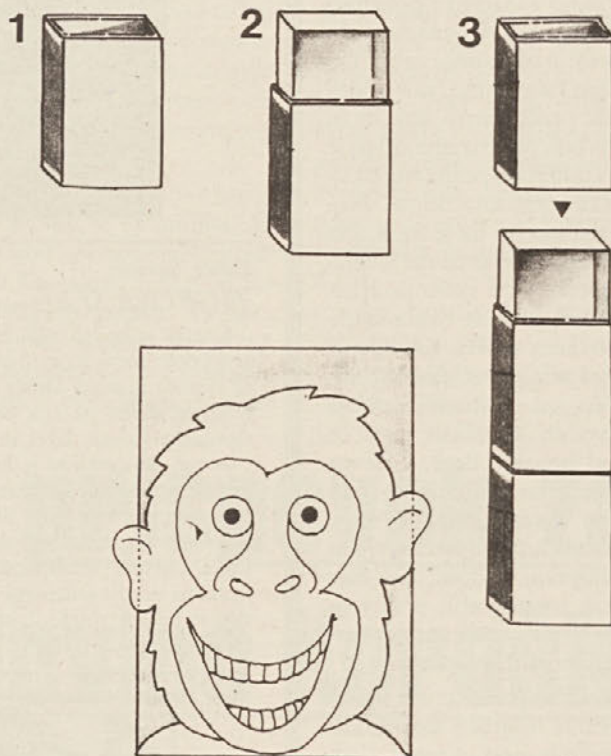
Največji Avstrijec pa prihaja iz Koroške. V Kötschach-Mauthnu živi Peter Zankl, ki je visok 219 cm in tehta 115 kg. Njegova številka čevljev je 55.

Največja Avstrijka pa je Dunajčanka Renate Winkelbauer, ki meri celih 192 cm in tehta 68 kg.

Pravijo, da je živel leta 1918 v Ameriki mož, ki je bil visok celo 272 cm. Ko je umrl, so ga položili v krsto, ki je merila kar 328 cm.

Kako zlepih opico?

Za opico potrebujete tri škatlice od vžigalic. Zlepite jih skupaj. Tri dele opice prerišete na trd papir, jih z barvami olepšate, izrežete ter nalepíte na škatlice. Veliko veselja pri delu!

Im Küchenofen drin
von unsrer Nachbarin.
Drum hängt der Rauch so tief in unserm Rauchfang
Und steigt so schwer hinauf —
Und eine Krähe
Bleibt in der Nähe —
Kinder, paßt's auf!

Die Dame nebenan, hab ich erfahren,
Die stammt auch nicht von hier —
Sie ist schon da seit ziemlich vielen Jahren,
Doch ist sie nicht wie wir.
Sie sieht zwar aus wie andre alte Frau —
Doch ist sie schlau und arrogant — nicht z'traun!
Sie lebt nach außen grad' so wie wir alle,
Doch stellt sie uns damit nur eine Falle,
Denn sie denkt nur daran,
Wie sie uns täuschen kann.
Ja, bei Tag, da tut sie freundlich und verbindlich,
Aber wer sieht sie bei Nacht?
Bleibt diesem Weibe
Lieber vom Leibe —,
Kinder, gebt's acht!
Die Hexe nebenan darf nicht hier bleiben,
So kann's nicht weitergehn!
Es ist bestimmt nicht leicht, sie zu vertreiben —
Und doch, es muß gescheh'n!
Von jetzt an kehren wir alle ihr den Rücken,
Und spucken aus, sobald wir sie erblicken,
Und schicken ihr ein anonymes Schreiben,
Und schmeißen ein paar Steine durch die Scheiben —
So lang', bis sie versteht:
Wir wollen, daß sie geht!
Doch wenn sie unsre Warnung nicht beachtet,
Wie kriegen wir's dann fuat?
Dann, ohne Schonung
In ihre Wohnung!
Haut's ös, haut's ös guat!"

(Dieses Lied wurde im Rahmen einer Veranstaltung zur seelischen Gesundheit

mit Georg Kreisler und Erwin Ringel im Stadttheater Klagenfurt auf Grund der Initiative von Intendant Professor Herbert Wechinz präsentiert.)

Sie ist fremd. Sie ist nicht wie wir. Sie ist anders. Dieses „anders“ scheint mir ein ganz wesentliches Wort in dieser Prozedur. Da ist aber noch etwas: Der Rauch steigt nicht so richtig aus unserem Kamin auf und sie ist daran schuld. Da kommen wir zu einem wichtigen Begriff, wozu die Minderheit immer wieder mißbraucht wird: nämlich als Sündenbock. Je weniger wir bereit sind, eigene Schuld einzugestehen, desto mehr brauchen wir einen, den wir an unserer Stelle in die Wüste jagen, aufopfern, verbannen, verdammen. Wie leicht wird die Minderheit zum Opfer dieses Sündenbock-Komplexes!

Ich weiß, daß im Lande Kärnten folgende Ansicht vorherrscht: Ein Slowene ist unverläßlich, ein Slowene könnte ein potentieller Verräter an Österreich sein, man kann ihm nicht trauen, vielleicht arbeitet er daran, einen Teil Kärntens an Jugoslawien anzuschließen. Meine Meinung ist nun bei sorgfältiger Prüfung der Fakten, daß Beweise für diese These von der Unverläßlichkeit der Slowenen nicht vorliegen. Wir feiern es als patriotische Tat, daß sich Südkärnten bei der berühmten Volksabstimmung für unser Land entschieden hat, aber wenn man das ganz nüchtern sieht, kann und muß man sagen: Wir hätten niemals diese Abstimmung damals gewonnen ohne die entscheidenden Stimmen eines Teiles der Slowenen. Ähnliches gilt auch für die kritische Situation, die 1945 beim Abzug der deutschen Truppen entstand: auch hier war die überwältigende Mehrheit der Slowenen auf der Seite Österreichs. Und heute? Obwohl wir es mit unserer Minderheitenpolitik den Slowenen wahrlich nicht leichtmachen, sich in Österreich wohlfühlen, erhebt sich keine Stimme, welche die Abtrennung des Landes von Österreich fordert. Mit anderen Worten: Die These von der „Unverläßlichkeit“ der Slowenen erweist sich bei näherer Prüfung als jämmerliches Vorurteil, durch „tendenziöse Apperzeption“ entstanden. Denkt man an den sogenannten Wahrheitsbeweis für diese These, fällt einem unwillkürlich jener furchtbare Slogan aus der Nazizeit ein: „Wer ist schuld daran? — Der Jud. Warum? Weil's wahr ist.“ Zu Recht kann man in diesem Zusammenhang von Volksverdummung sprechen. Wir wissen aber auch, welche fürchterlichen Folgen daraus für das jüdische Volk erwachsen sind und müßten daher doppelt und dreifach wachsam auch schon die allerersten Tendenzen in diese Richtung, gegen welches Volk auch immer, MIT ALL UNSEREN KRÄFTEN bekämpfen. Jakob Wassermann hat in seinem Buch „Mein Weg als Deutscher und Jude“ geschrieben: „Du kannst leben für sie, du kannst sterben für sie — es wird doch immer heißen: Er ist ein Jude.“ Ist dieser Satz angesichts der Vorurteile, die hier herrschen, nicht in gewissem Sinne auch für den Slowenen gültig?

na z nepopisno doživetostjo, mnogi pa tudi s solzami v očeh, zape-la našo staro himno „Nmap čriez jizaro“.

Glavni organizatorji našega bivanja v Kanadi so bili: Blaž Potočnik, Ludvik Stajan, arhitekt Franc Osredkar, župnik Kopač, gospa Verkul in gospod Babič. Njim se na tem mestu iskreno zahvaljujemo za to, da smo smeli spoznati življenje Slovencev v Kanadi in jim ponesti našo domačo pesem.

Prav posebna zahvala pa velja tudi številnim družinam, ki so nas, prav tako kakor v Clevelandu, sprejele z vso ljubeznijo. Enako velja to za oba župnika Ivana Plazarja in Tineta Batiča, ki sta nam v svojih farah postregla tudi z odlično jedačo in pijačo.

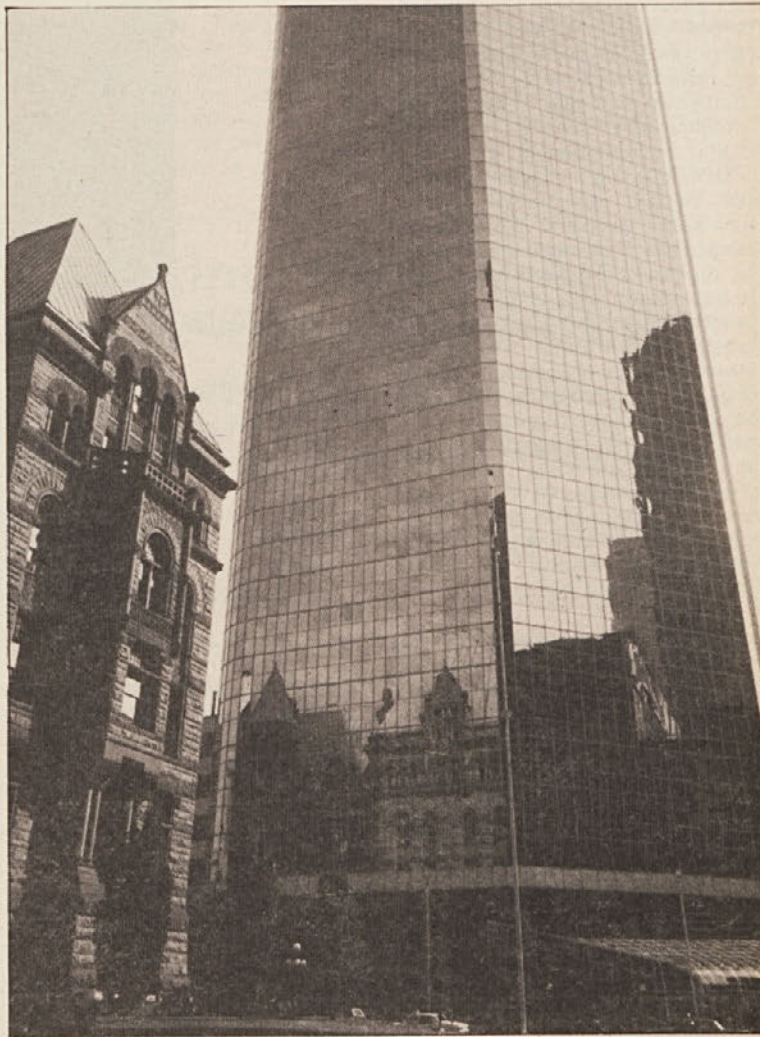
Posebno doživetje je bilo v domu za ostarele „Lipa“. Kot dušni pastir deluje tam Franc Sodja, ki je še pred nedavnim deloval v domu v Tinjah. Njegovo delo je ostarelim v „Lipi“ v nadvse veliko pomoč in tolažbo.

„Lipo“ so torontski Slovenci zgradili izključno z lastnimi darovi. Prostora je za 30 upokojencev. Toda tudi v tem primeru je bilo opaziti, kako težko je v današnjem času, polnem socialnih dobrin, nagovoriti ljudi, da bi darovali za take ustanove. Marija Juha, ki je pridno pobirala denarne darove za gradnjo „Lipe“, nam je povedala: „Ko smo po vojni gradili cerkev Marije Pomagaj, sploh ni bilo težko dobiti od ljudi podporo. In to kljub temu, da so bili časi

(Dalje na strani 11)

Blaž Potočnik, organizacijska duša našega gostovanja v Torontu, v družbi žavnih „Gallusovih“ pevk.

V Torontu stoji najvišji stolp (CN-Tower, 585 m). Na sliki pa se stara občinska hiša „špegla“ v modernem nebotičniku.

Ko vstopimo v veliko dvorano Cankarjevega doma v Ljubljani, nas na desnem balkonu očarajo velike orgle. V sodobno ohišje vdelane piščali, stoječe in vodoravne, bakrene in srebrne, vzbujajo spoštovanje in občudovanje. Prijazna spremljevalka obiskovalcev — hostesa pove nekaj podatkov. Vendar Cankarjev dom vsebuje toliko zanimivosti, da si težko zapomnimo to množico podatkov. Orgelska glasba pa nam je blizu, je sestavni del naše tišočletne krščanske kulture.

Koliko skladb poznamo že iz prepevanja in orgljanja, ki ob nedeljah krasi bogoslužje. Božični koncerti, Vivaldija Gloria, Mozartov Requiem ali Beethovnova Misa solemnis in druge mojstrovine, vse to poleg orgelskih recitalov izzvanja na orglah v Cankarjevem domu.

Med drugimi kulturnimi vrednotami današnje evropske kulture je stara Grčija porodila tudi hidravlični organom, pripravo, ki je na umetnejši način ustvarjala glasbo, govorico bogov. Harmonično pojoče skupine piščali, ki so v zgodovini bile „božje služabnice“, pri reformatorjih nekaj časa tudi „hudičeve trobente“, so danes „kraljica inštrumentov“ in v resnici eno najzaprtejših glasbil.

Današnje orgle združujejo dosežke mnogih posameznih ved in umetnosti; problemi akustike se povezujejo z zahtevami arhitekture, mehanika in elektronika služita ustvarjanju najlepšega tona natančno izdelanih piščali. Iz orgel zvenijo zvoki trobent, pihalnih inštrumentov in kraljevskih fanfar. Organisti pričarajo poslušalcem po skladateljskih notnih predlogah ptičje petje, bučanje orkestra in globoko, simbolike polno bachovsko razmišljanje o stopanju kamel in blejanju ovčic, o šumljanju voda babilonskih rek in o votlih udarcih kladiva, ki Odršenika pribijajo na les križa.

Orgelska umetnost je kot vse umetnosti namenjena človeku. To je izraziteje razvidno pravzaprav šele danes, ko v koncertnih dvoranah in tudi že v cerkvenih prezbitarijih stojijo orgle neposredno pred zbranimi poslušalci. Do nedavnega je namreč zvok orgel pripadal k poslušalcu iz skrivnostnih višin gotskih in baročnih korov. Vendar so skladateljski mojstri vedeli, kako ravnati z zvokom; vodilna melodija s solističnim registrom v eni roki, v drugi roki in v pedalu pa tiha dopolnjujoča spremljava in prostor je bil nabit z opojnim zvokom.

Igranje na orgle je mnogokrat skrajni napor telesa in duha. Po-

SAŠA FRELIH-MIŠO, HIŠNI ORGANIST CANKARJEVEGA DOMA V LJUBLJANI:

Nova, cvetoča vigred „kraljice inštrumentov“

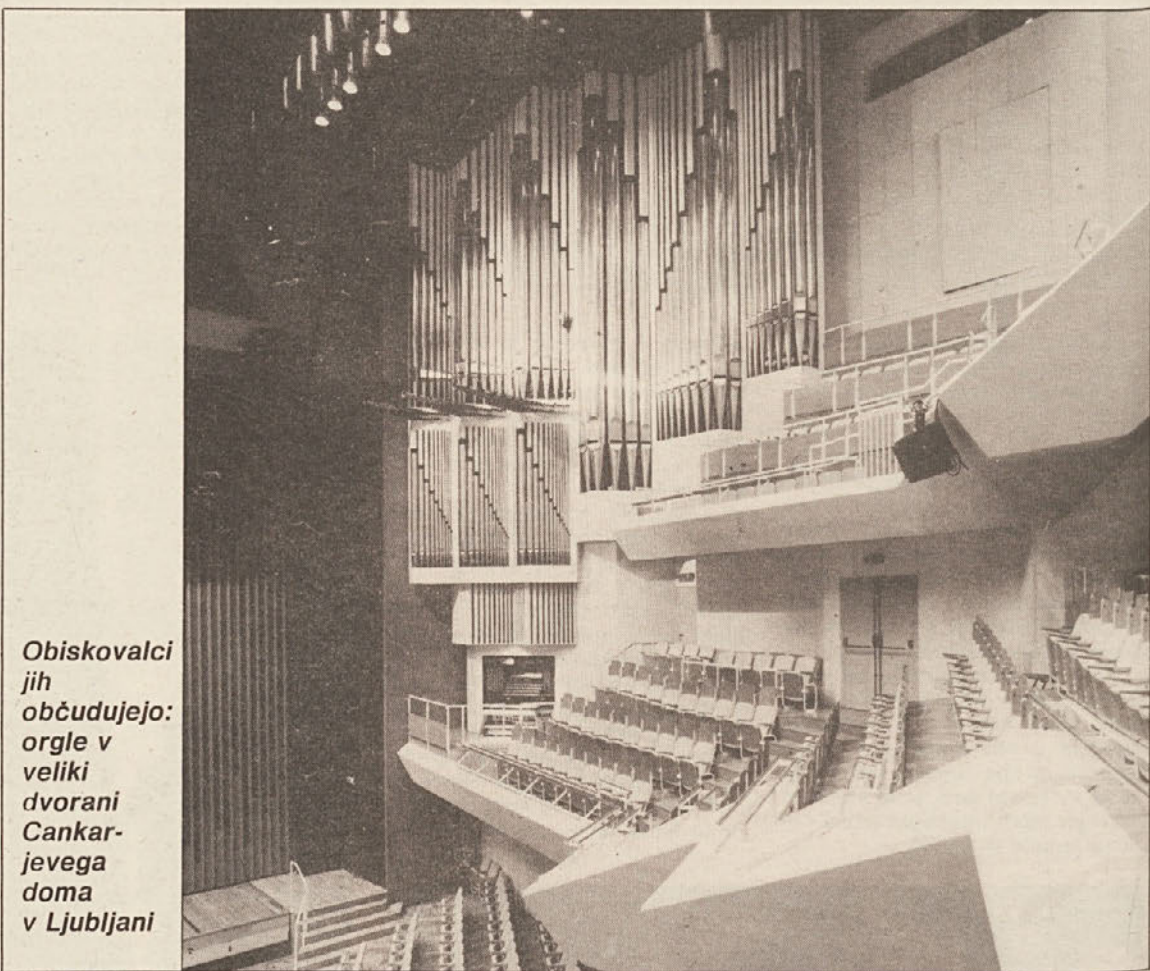
polnoma osamosvojena uporaba rok na posameznih manualih in nog pri pedalni igri zahteva pogosto skrajno virtuozne zmožnosti organista. Mednarodna orgelska tekmovanja v interpretaciji in improvizaciji običajno v tretjem krogu stopnjujejo že skoraj športno napetost do skrajnosti in koncertno dvorano obvlada vzdruže razburljive nogometne tekme. Vendar kljub temu iz vsakega takta in iz vsake fraze odseva plemenito umetniško sporočanje, iz posa-

zvočno, tehnično in likovno sorodstvo z orglami iz mnogih evropskih kulturnih središč. Ob vplivu tujih mojstrov so izšli iz slovenskega naroda orglarji, ki so izdelali nekaj še ohranjenih inštrumentov evropskega slovesa. Izbor orgel na Slovenskem je ob evropskem letu glasbe ob rojstnih obletnicah Bacha, Händla in Scarlatti-ja jubilejno predstavila knjiga Orgle na Slovenskem, ki je še dosegljiva.

Orgle zahodnoberlinske delavni-

Cankarjevemu domu imajo 73 registrov in spadajo med večje orgle v svetu. Po zamisli prof. Huberta Berganta so piščali orgel razdeljene po štirih klaviaturah in po pedalni klaviaturi, na katero igramo z nogami.

Prva klaviatura ali manual ima nemško, bachovsko barvitost, druga staro francosko, tretja je kopija orgel stolnice v Piranu, registri četrtega manuala pa dopolnjujejo prve tri. V prvi manual so vključe-

Obiskovalci jih občudujejo: orgle v veliki dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani

meznih glasbenih misli izvira vsa globina človeške duhovnosti, bogatena in oplemenitena v prejšnjih stoletjih.

V orgelski kulturi je slovenska dežela izredno pestra, pravo sečišče in križišče evropskih orgelskih tokov. Tako srečamo pri nas orgle, ki koreninijo v italijanskih renesančnih in baročnih delavnicah, orgle, ki so jim botrovali pomembni zvočni vplivi z nemškega severa, orgle, ki so jih pri nas izdelali priseljeni praški mojstri in njihovi sorodniki. Na Slovenskem najdemo tudi inštrumente, pri katerih brez posebnih težav razberemo

ce Schuke v veliki dvorani Cankarjevega doma so velik dosežek za slovenski narod. Ni še daleč čas, ko so ljubitelji orgelske glasbe lahko zahajali le na realko, kjer so poslušali prve nastope študentov in koncerte, sedeč na stopnicah, ki vodijo na podstrešje. Tudi koncerti v naših cerkvah so bili in so še vedno dobro obiskani. Orgle v Cankarjevem domu so prava „kraljica“, prvi inštrument, ki je postavljen v posvetni dvorani, s svojimi tehničnimi in zvočnimi zmožnostmi pa omogoča skladateljem in organistom najširši razpon izraznih odtentov. Orgle v

ne tudi španske trobente, ki vodoravno kot fanfare štrlijo iz orgelskega ohišja. Zasnova prof. H. Berganta o sozvočju nemške, francoske, italijanske in španske barvitosti se uresniči s sodelovanjem tehnične ekipe delavnice Schuke. Tako nam prvič v slovenski zgodovini v pristni barvitosti, v izvirnem sijaju in prvobitni veličini izpod prstov umetnikov zvenijo skladbe najrazličnejših stilov in obdobj. Orgelski program v Cankarjevem domu je zelo bogat in vabljiv. Pridite, poslušajte, primerjajte, prisluhnite!

Ivan Virnik

Žalostni položaj Slovencev v diaspori

(Nadaljevanje z 9. strani)

precej težki. Danes pa, ko smo pobirali za dom ostarelih, smo marsikdaj slišali, čemu sploh ta dom. Slišali smo tudi, da ta dom potrebujejo samo taki ljudje, ki prej ničesar niso delali."

Štirinajstnevna turneja po Severni Ameriki je bila polna doživetij, novih spoznanj in presenečenj. Kdor želi spoznati položaj Slovencev v diaspori, si mora nujno vzeti čas, da ga spozna tako rekoč na kraju samem. Za to potrebuje predvsem pripravljenost do odprtega in stvarnega proučevanja tega vprašanja.

Eno pa se kljub vsej odprtosti in ljubezni do naših rojakov onkraj velike luže ne bo dalo prepričati: da bi se žalostni položaj teh Slovencev dal kdajkoli spremeniti v rožnatega. Dolgoročno, če ne srednjeročno, so Slovenci v Kanadi in Ameriki obsojeni na narodno smrt. S tem, da so odrezani od matične domovine kakor suha veja od debla, se ne bodo mogli rešiti pred utonitvijo v morju amerikanizacije.

Škoda jih je. Slovenskemu narodu, bodisi v stari domovini bodisi v naši Karantaniji, bi lahko bili v neprecenljivo pomoč in korist.

Od srede, 5. vinotoka, pa do ponedeljka, 10. vinotoka 1988, traja letošnji frankobrodski (frankfurtski) knjižni sejem. Ta sejem je najvažnejša tozadevna prireditel na svetu in se je udeležuje nad 7000 založb.

Peto leto že je na sejmu zastopana tudi Mohorjeva založba, in sicer na skupinskem stojšču, ki ga organizira Zveza avstrijskih knjigotržcev. Ta zveza pripravlja in izvaja tudi avstrijske knjižne tedne po svetu, kot na primer v Izraelu, Moskvi, Varšavi in drugod, in vselej je v reprezentativni program vključena Mohorjeva založba.

Dipl. inž. Franc Kattinig, vodja založbe, je Našemu tedniku dejal, da je na frankobrodskem knjižnem tednu Mohorjeva zastopana z nemškim založbenim programom, čigar glavna točka je Ringlova

Mohorjeva založba: tudi letos na frankfurtskem knjižnem sejmu

„Koroška duša/Kärntner Seele“. Knjiga naj bi na knjižnem sejmu bila posebej predstavljena, kar pa iz tehničnih razlogov ne bo možno. V okviru avstrijskega tedna knjige pa bo „Koroška duša“ predstavljena sredi novembra v dunajskem rotovžu, pa tudi v Celovcu jo bo Mohorjeva predstavila na svojem knjižnem večeru v tem tednu.

Na vprašanje, kaj frankfurtski knjižni sejem založbam pomeni, je Kattinig dejal, da je navzočnost že velikega pomena. Pripomnil je, da bi bilo idealno, če bi Mohorjeva svoje produkte lahko sama razpečavala v nemškem jezikovnem prostoru. A problem majhnih založb je pač ta, da si česa takega ne morejo privoščiti in so primo-

rane poiskati si partnerja — razpečevalca. Vendar pa tako sodelovanje ni vselej za obe strani zadovoljivo. Okoli svinsvati bo izšel knjižni dar Mohorjeve založbe za leto 1989. Poleg „zvezd-stalnic“, to je Pratique in pa Mohorjevega koledarja, bodo naslednje mohorjanke na razpolago: „Moji mali kavalirji“ Helmuta Scharfa, „Življenje in trpljenje Jezusa Kristusa“ Clemensa Brentana, dvojezična slikanica „Gegci Geggis“ Mire Lobe, otroške pesmi Milice Hrobatove, Germove pesmi in igre za otroke in pa kaseta „V dolinci pod Jepo“ moškega zbora Jepa-Baško jezero, mladinske skupine iz Ledinc in „Podhumškega kvarteta“ iz Rožeka.

-wafra-

Zmagovalci nagradnega tekmovanja za mesec september

1. NAGRADA

Martinovanje z Našim tednikom v Varaždinskih toplicah (od 12. do 13. novembra)

HEINI SCHUSTER, 9182 Podgorje 117

Dobitnica glavne knjižne nagrade Mohorjeve knjigarne v Celovcu

JOHANNA OSCHGAN, Höflinger Str. 16, 9585 Bekštanj

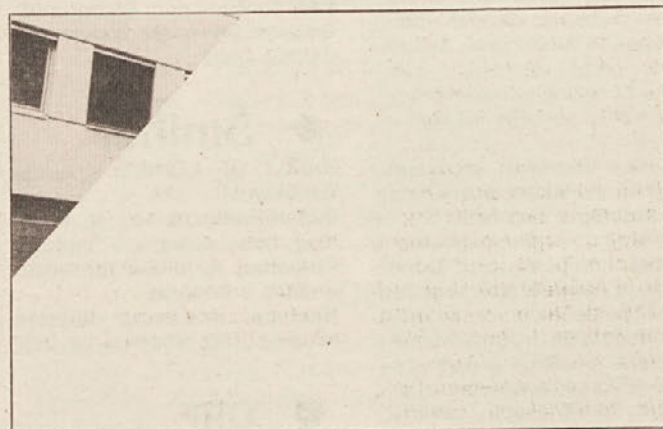
Zmagovalci 10 knjižnih nagrad Mohorjeve knjigarne v Celovcu

Katarina Oraže, Obirsko 50, 9135 Železna Kapla
Heinrich Mikl, Diča vas 5, 9585 Bekštanj
Slavica Starešinič, Preloka 22, 68344 Vinica pri Črnomlju
Andrea Kropivnik, Moščenica 3, 9072 Bilčovs
Igor Kraut, Bistrica, 9143 Šmihel
Marica Čertov, Sele-Srednji Kot 4, 9170 Borovlje
Aleksander Tolmajer, Spodnje Rute 19, 9065 Žrelec
Katarina Pečnik, Šmarkež 23, 9125 Sinča vas
Justina Waschnig, Čahorče 12, 9071 Kotmara vas
Maria Gotthardt, Dule 4, 9624 Brda

Nagradno tekmovanje za MESEC OKTOBER:

1. NAGRADA: Martinovanje z Našim tednikom v Varaždinskih toplicah

Glavna knjižna nagrada + 10 knjižnih nagrad Mohorjeve knjigarne v Celovcu

Če ste uganili, kaj slika predstavlja, pošljite pravilni odgovor na uredništvo Našega tednika.

Naslov: Viktringer Ring 26, 9020 Celovec

SLOVENSKI SPORED AVSTRIJSKEGA RADIA VSAK DAN od 18.10—19.00

Petek, 7. oktobra

O arhitekturi in ljudski pesmi (J. Čertov).

Sobota, 8. oktobra

Duhovni nagovor. — Voščila (M. Hartman).

Nedelja, 9. oktobra

Maturitetno potovanje (K. Vospersnik).

Pon., 10. oktobra

1400 let v domovini: slovensko obzidje na Hochgöschu/ Millstattsko jezero.

Torek, 11. oktobra

Skupina „Don Juan“ — dobitnik nagrade na festivalu morska viža „Portorož 88“.

Sreda, 12. oktobra

Narodno-zabavna glasba. Večerna 21.—22. — Zvočno pismo. — Glasba.

Četrtek, 13. oktobra

Rož — Podjuna — Zilja.

● Celovec

SEŽIGANJE KNJIG (dokumentarna razstava), Nemčija 1933, — pogoji in posledice

Razstava bo na ogled od 7. do 20. oktobra 1988, od ponedeljka do petka med 8. in 18. uro, v soboto pa od 8. do 12. ure
Kraj: Univerza za izobraževalne vede v Celovcu

Otvoritev razstave: v petek, 7. 10., ob 19. uri

Za otvoritev bo predaval Klaus Amann: „Dort, wo man die Bücher verbrennt, verbrennt man am Ende auch Menschen“

Prireditelji: Förderungsstelle des Bundes für Erwachsenenbildung, Universität für Bildungswissenschaften, Österreichische Gesellschaft für Kulturpolitik

● Trg

GOSPEL-ROCK-FESTIVAL

Čas: sobota, 15. 10., ob 19. uri
Kraj: dvorana delavske zbornice v Trgu

Nastopajo: Outi & Lee, Spes Vivens, Cheerful Message
Vstopnice za koncert so na voljo pri Katoliški mladini v Celovcu (vstopnica za mladino stane 60.—)

● Loče

OPERA ZA TRI GROŠE (Bert Brecht)

Čas: sobota, 15. 10., ob 20. uri
Kraj: Kulturni dom Loče

Prireditelji: SPD „Dobrač“ na Brnci, SPD „Jepa-Baško jezero“ v Ločah, KD „Peter Markovič“ v Rožeku, SPD „Rož“ v Šentjakobu, SPD „Danica“ v Šentvidu, SPD „Vinko Poljanec“ v Škocijanu, SPD „Srce“ v Dobrli vasi, SPD „Trta“ v Žitari vasi in Slovenska prosvetna zveza v Celovcu

Gostuje: Slovensko ljudsko gledališče Celje

● Šentprimož

OPERA ZA TRI GROŠE (Bert Brecht)

Čas: nedelja, 16. 10., ob 20. uri
Kraj: Kulturni dom Šentprimož

Gostuje: Slovensko ljudsko gledališče Celje

● Šmihel

IDEALI IN KORISTI (Jacint Benavente)

Čas: sobota, 15. 10., ob 19.30
Kraj: farna dvorana v Šmihelu

Prireditelj: Katoliško prosvetno društvo v Šmihelu
Nastopa: mladinska igralska skupina KPD „Planina“ iz Sel

● ORF

V nedeljo, 9. oktobra, bo od 23.05 do 23.50 v FS 1 oddaja „LITERARNO POTOVANJE PO SLOVENIJI“.

● Celovec

HEIMAT BIST DU GROSSER FÖ(H)NE

Umetnost in kultura v odporu Sreda, 5. 10., ob 10. uri, Novi trg: Otvoritev računalniško vodene avdio-vizualne inštalacije 38/88 — antifašistični monument umetnice Waltraud Cooper

ob 20. uri UBW Celovec, HS 1: G. Ruiss/Dunaj: Cenzura v Avstriji, nato predstava dveh delov načrtovane toda ne dokončane televizijske nadaljevanke „Arbeitersaga“ (Turrini/Palla)

Četrtek, 6. 10., ob 19.30, Mladinski dom, Mikschallee: „PONIŽANI IN RAZŽALJENI“ — Mešani pevski zbor „Rož“ poje pesmi zatiranih narodov

Petek, 7. 10., ob 19.30, Mladinski dom, Mikschallee: „O, Du mein Österreich“ in „Frauen, Frieden, Frust“ Vox Nova/K&K Experimentalstudio — Uvodoma govori dr. poslanec Karel Smolle in dr. Marjan Sturm POGLED NAZAJ

Sobota, 8. 10., ob 19.30, Mladinski dom, Mikschallee: Branje B. C. Bünker — Glasbeni teater K&K Experimentalstudio Povezava: prof. mag. Dietmar Pickl

Prireditelj: Grün Alternative Liste (Grüne) in Zelena izobraževalna delavnica na Koroškem

● Dom v Tinjah

v petek, 7. 10., ob 19.30

SPOMINSKO LETO

1938—1988 — POGLED NA ZAJ, nem.

Predavatelj: univ. prof. dr. Anton Pelinka

od sobote, 15. 10., do sobote, 22. 10.

Informacijski teden: „BODO KOROŠKI SLOVENCİ PREŽIVELI?“, nem.

Vodstvo: Karl Hürten, Münster, in sodelavci Kat. doma prosvete v Tinjah

v ponedeljek, 10. oktobra 1988 IZOBRAŽEVALNO POTOVANJE SODALITETE v Nazarje, Radmirje, Novo Štifo, Logarsko dolino in Gornji grad

v torek, 11. 10., ob 19.30 PODIJSKA DISKUSIJA BI IMEL HITLER DANES LAHKO IGRO? nem.

v nedeljo, 16. 10., ob 19.30 Koncert: PREDKLASIKA IN IMPRESIONIZEM NA HARFI Harfistka: Pavla Uršič — Kunej

v torek, 18. 10., ob 19.30 RUSKI PRISPEVEK H KRŠČANSKI EVROPI, nem. Predavatelj: kardinal dr. Franz König

v četrtek, 20. 10., ob 19.30 Predavanje: 1918—1938—1988: KONTINUITETA IN DISKONTINUITETA, nem.

Predavatelja: univ. prof. mag. dr. Norbert Schausberger, mag. dr. Christiana Potočnik, Tinje

v petek, 21. oktobra, ob 19.30 Predavanje: SPOZNAVATI SAMEGA SEBE V SANJAH, nem. Predavatelj: univ. prof. dr. Erich Löschenkohl

od sobote, 22. 10., od 9. ure do nedelje, 23. 10., do 17. ure ZDRAVSTVENA TELOVADBA ZA HRBTENICO, nem. Voditeljica: Linda Springer, Gradec

od nedelje, 23. 10., od 18. ure do četrta, 27. 10., do 9. ure DUHOVNE VAJE ZA DUHOVNIKE, nem. Vodi: p. Maximilian Breig, Augsburg

GALERIJA TINJE

Razstava del 8. slikarskega tedna v Svečah (še do 21. oktobra)

v soboto, 22. 10., ob 19. uri ODPRTJE RAZSTAVE DEL MARTE KUNAUER Slike (olje) in osnutki za barvna okna

● Rikarja vas

GLASBA JE ADUT

Čas: sobota, 8. 10., ob 20. uri
Kraj: gostilna Mochoritsch v Rikarji vasi
Prireditelj: Alpski klub „Obir“ na Obirskem

● Celovec

Premiera lutkovne igre REVOLUCIJA V DEŽELI SADJA IN ZELENJAVE

(besedilo: Lutkovna skupina dunajskih študentov — priredil Marjan Belina)

Čas: torek, 11. 10., ob 20. uri
Kraj: Modestov dom
Prireditelja: Lutkovna skupina dunajskih študentov in Krščanska kulturna zveza

Nastopa: Lutkovna skupina dunajskih študentov
Ob 5-letnici lutkovne skupine bo pripravljena tudi razstava lutk, s katerimi so v preteklih letih igrali.

● Celovec

Razstava del slikarja Antona Repnika

Z MUTE V SLOVENIJI
Odpriete razstave bo v petek, 14. 10., ob 18. uri
Kraj: Mohorjeva knjigarna v Celovcu

Umetnika bo predstavil dr. Ivan Sedej, iz svojih zbirk bo bral pesnik Tone Kuntner, na citre pa bo igral prof. Stanko Lodrant

● Rožek

Razstava del ERNSTA GRADISCHNIGA
Otvoritev razstave: v soboto, 8. 10., ob 19.30
Kraj: Galerija Rožek

Klub koroških ribičev, kot znano, nima svoje lastne vode. Da se rožanski ribiči lahko posvetijo svojemu konjičku, je zasluga njihovih ribičkih prijateljev onstran meje, tako predvsem na Bledu, pa tudi ob bistri Soči. — Je ribički šport za koroške Slovence nekaj ekskluzivnega? Bržkone še vedno. Vendar, kdor je enkrat sam doživel naravo v tej povezavi, se bo težko otesel te strasti. Kako so koroški ribiči ob gromu in blisku lovili soško postrv, bodo poslušalci slovenskega radijskega sporeda v reprizi lahko doživeli v sreda.

1400 let v domovini: arheologi so odkrili slovensko obzidje na severnem Koroškem

Globoke so korenine slovenskega rodu na Koroškem, vendar je zaenkrat še malo arheoloških izkopavin, ki bi lahko podkrepile zgodovinsko identiteto koroških Slovencev. Toliko bolj senzacionalno je odkritje slovenskega obzidja na Hochgöschu, markantni gori nasproti Millstatta onstran jezera, kjer naj bi po stari legendi živel slovenski knez Domician.

DOPUSTNIŠKA DOŽIVETJA z Našim tednikom

skupaj s KKZ, z Družino in domom in s Cartransom

Štiri dopustniške dneve ob ogledu krajev MEDJUGORJE — MOSTAR — SARAJEVO — PLITVICE

Varianta A — avtobus

TERMIN: 23.—26. oktober 1988

Spored:

- 23.10. CELOVEC — LJUBLJANA — ZAGREB — BANJA LUKA — JAJCE — SARAJEVO; večerja, zabava, nočitev.
- 24.10. ogled Sarajeva (Gazi-Husrevbegova mošeja, muzeji, cerkve, olimpijsko mesto) turško kosilo v restavraciji MORICA HAN popoldne prosto za osebni ogled mesta; večerja, zabava, nočitev
- 25.10. po zajtrku vožnja v Mostar, skupno kosilo s skupino B; ogled MOSTARJA, MEDJUGORJE: ob 18.00 zahvalna maša ob 40-letnici NT; nato večerja, nočitev
- 26.10. po zajtrku odhod domov na progi SPLIT — ŠIBENIK — ZADAR — KARLOBAG — PLITVICE — KARLOVAC — NOVO MESTO — LJUBLJANA — CELOVEC

Cena variante A 1960,— šil.
doplačilo za enoposteljno sobo 680,— šil.

VKLUČENO: avtobusni prevozi po navedeni progi — namestitev s polnim penzionom v hotelih sredje kategorije — vodnik

Ponudba turistične agencije CARTRANS

od 16. do 24. oktobra 1988

OHRID — METEORA

Ogled samostanov v Jugoslaviji in Grčiji

šil. 4850,—

(v torek, 4. oktobra, s pričetkom ob 19.30 si v posloplju KELAG, Arnulfplatz 2 v Celovcu, lahko ogledate dia-predavanje avstrijsko-jugoslovanske družbe o potovanju v Ohrid — Meteoro)

Prijave sprejema turistična agencija CARTRANS,
tel.: 04 63 / 51 26 80

● Loče

LITERARNI VEČER S TONE-
TOM KUNTNERJEM

Čas: petek, 14. 10., ob 19.30

Kraj: pri Pušniku v Ločah

Prireditelj: SPD „Jepa-Baško
jezero“

Literarno branje pa bo zaokro-
žil prof. Stanko Lodrant z
igranjem na citre

● Pliberk —

zbiranje trdih odpadkov

Občina Pliberk bo od 11. 10.

do 13. 10. 1988 izvedla zbiranje

trdih odpadkov (Sperrmüll).

Čas in kraj zbiranja lahko pov-

zamete z letakov oz. po telefo-

nu na občini, tel. 21 10 / 21.

● Apače

OTROŠKI POPOLDAN

Čas: nedelja, 16. 10., ob 15. uri

Kraj: župnišče v Apačah

OGLAS

Stare slike, tudi pokvarjene
— spet ko nove, povečamo
in pomanjšamo slike, kolo-
rirane slike, slike za potne
liste v vseh velikostih lahko
vzamete kar s seboj.

Znan po solidnem delu —

ekspres-foto HEDANEK,
Celovec, Paulitschgasse/
na vogalu Bahnhofstraße,
tel. 04 63 / 54 783

Z Našim tednikom na MARTINOVANJE

v soboto in nedeljo, 12. in 13. novembra 1988

- ☛ Prihod v Varaždinske toplice, dobrodošlica in kosilo
- ☛ Namestitev v hotelu
- ☛ Popoldne prosto
- ☛ Večerja z Martinovimi specialitetami in ½ l vina na osebo, krst mošta ob sodelovanju harmonikarja
- ☛ Naslednji dan po zajtrku prosti dopoldan in izlet v Kostanjevico

cena 930,— šil.

ODHODI: 7.00 Dobrla vas — Sienčnik, 7.10 gostišče Juenna, 7.15 Šmihel — Zadruga, 7.20 Pliberk — Zadruga, 7.35 Škocijan — Posojilnica, 8.00 Celovec — Cartrans, 8.20 Kožentavra — gostilna Mlečnik.

PRIJAVE SPREJEMATA:

NAŠ TEDNIK
tel.: (04 63) 51 25 28-21

CARTRANS
tel.: (04 63) 51 25 80

Nepričakovano visoka zmaga Selanov v derbiju

Sele — Galicija 4:0 (2:0)

Sele: Milan Oraže 4, Stanko 3, K. Hribernik 4, Mak 3, Uznik 4, Oraže 2, 3, Wieser 4, Fera 4, P. Čertov 6, A. Oraže 5, N. Hribernik 3.

Nad 300 gledalcev se je zbralo preteklo nedeljo v stadionu pod Košuto, kjer so videli v derbiju proti Galiciji zelo mlado in samozavestno moštvo, ki je brez težav zmagalo 4:0. Ob začetku igre so pokazali lep nogomet tudi gostje iz Galicije, ki pa so bili samo do kazenskega prostora nevarni. V selskem moštvo so tudi tokrat presenetili mladi igralci, ki od tekme do tekme igrajo bolj

samozavestno. Oče zmage pa je bil nedvomno Pavel Čertov, ki je s tremi zadetki kar sam odločil derbi. Omembe vreden pa je prvi zadetek Selanov; po krasni podaji mladega Oražeta je Čertov krasno prevzdignil nasprotnega vratarja in povedel na 1:0.

Naslednje kolo igrajo Selani v Sinči vasi, kjer na vsak način hočejo ostati neporaženi, saj igrajo teden navrh doma proti Žrelcu. Če bi Selanom uspelo osvojiti v naslednjih dveh tekmah 4 točke, bi postalo prvenstvo tudi za ostala moštva naprej napeto.

Zdaj čaka prvi na lestvici

Zelo defenzivno so pričeli Globašani tekmo. Taktika trenerja igralca Vugrinca pa je bila popolnoma pravilna, kajti hitra napadalec Gregorič in Thonhofer sta lahko iz sredine napadala, tako da ju igralci Sinče vasi niso mogli kriti. Kot zanesljiv strellec pa se je izkazal Ewald Pajančič, ki je z zelo močnim strelom poskrbel že

za nekaj zadetkov v tej sezoni. K prvemu na lestvici pa mora Globasnica naslednje kolo, moštvo iz Žrelca s 16 točkami jasno vodi na lestvici, v teku prvenstva pa so oddali šele dve točki.

Globasnica — Sinča vas 3:0 (2:0)

Globasnica: Kaiser 5, Elbe 4, Vugrinec 4, Hutter 4, Sadjak 3, E. Pajančič 5, Matschek 3, Micheu 3, Gregorič 3, Thonhofer 3, S. Pajančič 3.
Globasnica, 150 gledalcev
Sodnik: Marko (dober)
Strelci: Ewald Pajančič (2), Micheu.

Izgubljena točka v Šentjakobu

Šentjakob — Bilčovs 1:1 (1:1)

Bilčovs: Schanig 4, Partl 4, F. Quant-schnig 3, Schellander 4, J. Kuess 4, Stojilkovsky 3 (79. Krainer 0), Mayerhofer 3, W. Kuess 3, Habel 4, Pesjak 4, A. Quant-schnig 3 (46. Ogris 3).
Šentjakob, 260 gledalcev
Sodnik: Kandolf (poprečen)
Strelci: Kavčič (21. enajstm.), oz. Habel (8).
Rdeči karton: Rabitsch (72).

V vseh 90 minutah so bili Bilčovščani v lahki terenski premoči, na žalost pa tudi tokrat niso izrabili priložnosti za zadetek. Šentjakob pa je tokrat s precejšnjo srečo in s pomočjo sodnika osvojil točko na do-

mačem igrišču.

Naslednje kolo doma proti Weißensteinu pa bo trener Woschitz od začetka lahko postavil Ogrisa, s katerim upa, da bo rešil problem napadalcev.

Podliga-vzhod

1. Šentlenart	9	6	3	0	20:6	15
2. Žitara v.	9	5	2	2	17:7	12
3. Klopinj	9	4	4	1	7:6	12
4. Treibach	9	5	1	3	26:16	11
5. Mostič	9	4	3	2	15:8	11
6. Dobrla vas	9	3	4	2	15:13	10
7. Ruda	9	4	2	3	13:11	10
8. Šentandraž	9	3	3	3	12:12	9
9. Liebenf.	9	4	1	4	14:15	9
10. ASK	9	3	2	4	16:14	8
11. Frantsch.	9	3	1	5	14:17	7
12. Šmihel	9	2	3	4	13:16	7
13. Braunst.	9	2	1	6	7:15	5
14. Šentvid	9	0	0	9	2:35	0

Rudič v Šmihel?

Šmihel — ASK 1:1 (1:0)

Šmihel: Pukel 3, Andrej 3, H. Krausler 0 (17. Ambrosch 3), Golautschig 3, Grobeling 3 (65. Eberwein 0), Djurič 2, W. Berchtold 2, Šumnik 3, W. Krausler 4, Gros 2, A. Blažej 3.
Šmihel, Fischer (premalo odločen)
Strelca: W. Krausler (32.) in Kremer (53.)
Rdeči karton: Kremer (65.)

V zelo slabi tekmi so se Šmihelčani zadovoljili z eno točko, čeprav bi brez nadaljnega lahko odnesli obe. Tudi ko je ASK igral samo z 10 igralci, Šmihel ni postal bolj ofenziven, trener Pajenk iz nerazumljivih razlogov ni skušal z večjim pritiskom zagotoviti zmage.

V tej tekmi pa se je videlo, da manjka Šmihelu v sredini dober igralec, ki bi vodil režijo. Čež zimo bi gotovo možno bilo

1. razred D

1. Žrelec	9	7	2	0	29:7	16
2. Velikovec	9	4	4	1	15:9	12
3. Železna K.	9	5	2	2	14:9	12
4. Sele	9	5	2	2	17:14	12
5. Grebinj	9	4	2	3	22:16	10
6. KAC	9	3	4	2	10:6	10
7. Gurnitz	9	2	5	2	12:11	9
8. Reichenf.	9	3	3	3	12:12	9
9. Globasnica	9	3	3	3	14:17	9
10. Metlova	9	3	3	3	8:11	9
11. Šentpavel	9	3	1	5	17:23	7
12. Galicija	9	2	1	6	10:16	5
13. Sinča vas	9	1	2	6	9:15	4
14. Tinje	9	1	0	8	8:31	2

Katero moštvo je bilo najbolj športno?

Ta teden je KfV objavil lestvico najbolj športnih moštev v vseh ligah in razredih pretekle sezone 1987/88.
Koroška liga: 1. Breže +13,50; 2. Matrei +9,75; 3. Lienz +7; 5. SAK +4,75; 12. Pliberk -8;
Podliga: 1. Borovlje +18; 2. Weißenstein +16; 3. Lendorf +13,50; 12. Šmihel +7,50; 23. Bilčovs -1,75
1. razred: 1. Čajna +15,50; 2. Glanegg +15; 10. Železna Kapla in Žitara vas +9,25; 31. DSG Sele +1,75; 37. Globasnica -1,25.

Nogometni termini

V nedeljo, 9. 10. 1988
SAK — Matrei
ob 15. uri

Bilčovs — Weissenstein
ob 15. uri

Žrelec (Ebental) — Globasnica
ob 15.15

V soboto, 8. 10. 1988
Mostič (Brückl) — Šmihel
ob 15.30

Sinča vas — DSG Sele
ob 15.30

Podliga-zahod

1. Irschen	9	6	3	0	25:9	15
2. Brnca	9	6	1	2	17:8	13
3. Vernberk	9	5	1	3	19:16	11
4. Lendorf	9	3	4	2	22:15	10
5. Sachsenb.	9	3	4	2	18:16	10
6. Rožek	9	3	4	2	13:11	10
7. Bilčovs	9	3	4	2	10:11	10
8. Radenth.	9	4	1	4	20:17	9
9. Weißenst.	9	3	3	3	10:10	9
10. Baško j.	9	4	0	5	12:19	8
11. Lienz	9	2	3	4	6:8	7
12. Šentjakob	9	2	2	5	7:26	6
13. Treffen	9	1	2	6	11:17	4
14. Dellach	9	1	2	6	8:15	4

dobiti dobrega legionarja, saj je trenutno legionar Djurič prava katastrofa. Namesto da bi igral, se je skrival za nasprotniki.

Slišati je bilo, da bo mogoče prišel od Avstrije legionar Rudič, ki je v prijateljski tekmi v Šmihelu že pokazal, da zna dati gole.

Hvala pa, Arthur — toda kdaj bodo zašli drugi igralci?

Od 14 zadetkov je letos v prvenstvu Arthur Hanser sam dal že 10, druge 4 gole pa je dal Burger. Podobnega primera v koroški ligi gotovo že dolgo ni bilo, da bi po 9. kolu dva igralca sama dala vse gole za klub.

ATUS Borovlje — SAK 0:2 (0:0)
SAK: Dalanović 4, F. Sadjak 5, Stern 4, A. Sadjak 5, Kreutz 5, Čertov 3 (46. Blajs 4), Kunčič 4, Galo 5, Gorenšek 4 (64. Luschnič 3), Burger 4, Hanser 5; Borovlje, 400 gledalcev
Sodnik: Pleschounig (izvrsten)
Strelci: Hanser (49. in 74.)

V I. polčasu so se Borovlje dobro branile in so imele celo eno dobro možnost za zadetek. SAK je imel sicer lahko terensko premoč, toda to je bilo tudi že vse. Po odmoru so se potem slovenski atletiki zbudili, bolj pritiskali in tako prišli do svojih prvih priložnosti. V sredini je zelo dobro vodil in držal žogo Galo, ki je moštvo po dolgi poškodbi gotovo znatno okreplil. Pa tudi v napadu je mladi Gorenšek presenetljivo igral zelo samozavestno in potrdil trenerja Jagodiča, ki mu je tokrat dal zaupanje od vsega začetka. Za odločitev pa je potem spet poskrbel Arthur Hanser, ki je že sede postal žogo v gol. Njegov drugi gol pa je potem bil le še dodatek. SAK je imel tekmo popolnoma v rokah in je zaslužno zmagal.

Odlično je vodil igro sodnik Pleschounig.

ATUS Borovlje — SAK rez.
4:2 (1:1)
Thaler, Pasterk, Kurusch (avtogol).

Koroška liga

1. Lienz	9	6	2	1	19:8	14
2. Matrei	9	6	2	1	16:12	14
3. Breže	9	4	5	0	17:9	13
4. Trg	9	3	6	0	20:6	12
5. SAK	8	3	3	2	14:7	9
6. Borovlje	8	4	1	4	16:10	9
7. Möltal	9	3	3	3	14:16	9
8. VSV	9	3	3	3	11:13	9
9. Wietersd.	9	3	2	4	13:18	8
10. Wolfsberg	9	2	4	3	8:13	8
11. Pliberk	8	1	5	2	8:10	7
12. Šentvid	9	1	3	5	8:10	5
13. Šmohor	9	0	4	5	7:22	4
14. Magdalen	9	0	3	6	10:27	3

Amaterji naslednji tork proti Štajerski

Trg/Feldkirchen — KfV amaterska reprezentanca 2:2 (2:1)

Amaterji: Niemetz (60. Schweighofer), Winkler, B. Knaller, Sadjak, Kreutz, Panzl (46. Stelzl), Gritzner (75. Türk), B. Hanser (46. Holzfeind), Egger (65. Feierabend), A. Hanser (60. Kreultsch), Krappinger; Strelci: Krappinger (35.) in Holzfeind (76.) oz. Pozewainig (36.) in Jelič (38.)

V pripravljalni tekmi za tekmo proti Štajerski (naslednji tork v Trgu) je nova koroška reprezentanca brez igralcev WAC imela še precejšnje težave. Proti Trgu je zadostovalo le za remi. Manjkala pa sta v sredini bivša igralca SAK Ivan Ramšak in Kristijan Wölbi, ki pa bosta igrala že naslednji tork. Odlični debi je imel kapetan Miha Kreutz, s katerim je šef Hohenberger bil posebno zadovoljen.

Namizni tenis: Selani startali v koroški ligi z zmago

V koroški ligi so Selani že v prvi tekmi slavili pomembno zmago. Novi legionar Werner Lettkemann sicer s tekmo sploh ni bil zadovoljen (premagal ga je Jesenko, v dvojici pa mu je menda stalno stopal na noge legionar Ramouš), kljub temu pa je prepričan, da bodo Selani letos čisto na vrhu. Izvrstno je igral tokrat Zdravko Oraže.

DSG Sele — Kotmara vas 6:4 (Lettkemann 2, Zdravko Smrtnik 2, Ramouš, Lettkemann/Ramouš)

V podligi so DSG Sele presenetljivo podlegli Baškemu jezeru 1:6. Mladinci DSG Sele pa so premagali Grebinj 8:2 (Marko Smrtnik 3, Aleksander Mak 3, Herman Oraže, Smrtnik/Oraže).

NTK Celovec I je v 1. razredu zmagala proti Kelag 9:1, II. moštvo pa je podleglo v 2. razredu Kelagu 1:9.

Ženska ekipa DSG Sele pa naprej čaka na tretjo igralko, ki bo verjetno prišla iz Oberndorfa. Do konca tedna pričakujejo Selani izpisnico za Sonito Habison.

Za Koroško —

reprezentanco so nastopili pretekli tork igralci Slovenskega atletskega kluba. Vodeči na lestvici strelcev Arthur Hanser, kapetan SAK Miha Kreutz in branilec Lojze Sadjak so za koroške barve nastopili proti Trgu, kjer bodo že naslednji teden igrali proti Štajerski. Slika: šef reprezentance Fredi Hohenberger je bil z igralci SAK zadovoljen.

ŠPORTNO OZADJE

V tej sezoni je napadalec SAK Arthur Hanser dal že 10 zadetkov in zdaj vodi na lestvici strelcev. Proti Wietersdorfu je dal vse tri zadetke, proti Šmohorju je zadel 4-krat in zdaj proti Borovljam je dal spet oba gola. Koroški časopisi bi Hanserja že zdavnaj radi videli pri Avstriji, ki pa se doslej ni posebno zanimala za 26-letnega igralca. Na Hanserja samega pa pri vsem tem vsi pozabijo, nihče ga ne vpraša, ali Hanser sploh hoče k Avstriji. Simpatični Arthur ali „Hate“, kakor ga imenujejo njegovi soigralci, se počuti pri SAK izredno dobro in sam od sebe še nikoli ni govoril o kakem transferu. Zakaj, se bo marsikateri vprašal. Odgovor je čisto enostaven. Ker se igralcu v klubu samem zelo dopade, pred

Hanser je zgled mnogim — ampak ne samo na igrišču

koncem sezone o kakem drugem klubu sploh noče govoriti. Verjetnost je celo zelo velika, da bo tudi naslednje leto še igral za SAK.

Vsi igralci doslej niso ravnali tako. Že pred koncem sezone so imeli pogodbe za klub v isti ligi v rokah in so tako spravili precej nemira v moštvo, ki je od teh igralcev bilo in je še danes upravičeno človeško razočarano.

To naj ne pomeni, da bo Hanser večno igral za SAK, dejstvo pa je, da Hanser ve, kaj je dolžan svojemu klubu in svojim soigralcem, brez katerih bi danes gotovo ne bil tako daleč. S tem je Hanser zgled vsem tem, ki so v preteklosti pozabili na poštenost, ki pa je nedvomno del dobrega športnika.

Si-Ku

Nevem Rudič pri Avstriji ne igra, zato ga hočejo pozimi oddati. Bo mogoče šel v Šmihel?

Pet let slovenskega lutkarstva na Dunaju

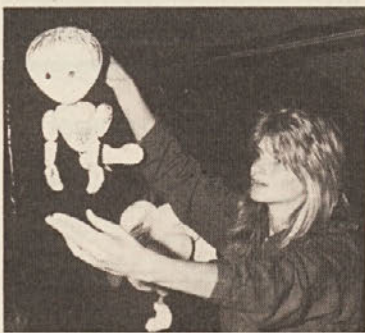
Pet let za kakšno društvo na podeželju morda ni tako dolga doba, za študentsko skupino, pri kateri se člani vsako leto menjajo, kjer je vedno spet treba preložiti vaje, ker ima naslednji dan kdo izpiti, in pri kateri se je za vsak nastop in tudi za marsikatero vajo (ker pač režiser res ne more kar tako iz Maribora na Dunaj) treba voziti z Dunaja na Koroško in to plačati iz lastnega žepa, za takšno skupino je petletnica obstoja kar lep uspeh.

Obletnice niso kar tako, to dokazuje nastanek te skupine. Naša prva lutkovna skupina, „lutke mladje“ KDZ, je ob desetletnici naštudirala večjo predstavo „Zvezdica zaspanka“, pri kateri so sodelovali tudi nekdanji lutkarji. Nekateri dunajski veterani so se ob „zvezdici“ spet nalezli lutkarstva in sklenili na Dunaju ustanoviti lastno skupino. (Tudi danes še prihaja večina dunajskih lutkarjev direktno iz vrst „lutk mladje“ KDZ.)

Na Koroškem še zmeraj prevladuje mnenje, da so lutkovne predstave stvar za otroke. Ne nazadnje zaradi vpliva (tudi za otroke preneumnega) „Kasperltheatra“ ne poznamo lutk za odrasle, kot so v Jugoslaviji in predvsem na Češkem resen in priznan del gledališkega sveta. Dunajski študentje so si torej zastavili nalogo, da tudi koroške Slovence seznanijo z lutkami za odrasle, kar jim je dosegel tudi še kar dobro uspelo.

Njihova prva predstava je bila „Hruške gor, hruške dol“ Franca

Puntarja. Na prvi pogled je to bila samo luštna otroška igrice: teta branjevka prodaja hruške, ki pa se nočejo spoprijazniti z usodo, da bi jih naj kupec enostavno pojedel. Zato uidejo nazaj na drevo, branjevki morajo priti na pomoč gasilci. Po nerodnosti pa gasilci sami obvisijo na drevesu in šele jesen jih strese spet na zemljo. Kdor pa je točneje gledal in hotel stvar razumeti tudi malo drugače, se je lahko prisrčno nasmejal načinu, kako je „moški“ kupec obo-

ževal nežno polt „ženske“ hruške, preden je hotel ugrizniti vanjo, ali pa bingljajočim nosovom gasilcev, za katere so jih vodile hruške.

„Hruške gor, hruške dol“ je bil največji uspeh dunajske skupine. Vodja skupine Rihard Grilc (on kot edini od prvotne zasedbe igra še danes) je za to predstavo prejel zlato Linhartovo značko, dobili so priznanja na lutkovnih srečanjih v Celju in v Gorici in imenovani so bili tudi za jugoslovanski

mednarodni bienale lutkovnih gledališč v Sarajevu, katerega pa se potem iz terminskih razlogov niso mogli udeležiti.

Leto navrh so se lotili „Božanske komedije“: sveto pismo malo drugače, v veselju je dolgčas, dokler nadobudni in predrzni angelček A ne spravi Boga tako daleč, da ustvari zemljo. „Ponesrečena“ prva ženska je emancipacija in Bog usliši ubogega Adama in jo nadomesti s krotko Evo — s katero pa Adam tudi ni zadovoljen, ker hoče samo to, kar on sam hoče. Lušten in malce kaotičen raj ter goli lutki (če to lutke sploh lahko so) pa so žal po okusu nekaterih bile preveč odrasle stvari — „Božanska komedija“ je doživela samo tri predstave, čeprav je bila predstava, vsaj po mojem, še boljša od prejšnje.

Po komedijah so se lutkarji lotili resnejših tem: „Mali princ“ vsebuje toliko izpovedi, da se je težko odločiti, katero postaviti v ospredje. Zato so za to predstavo rabili tudi leto več. Lutke — vsaka zase svoj značaj, so skupno predstavljale človeške mozgane — fantazijo in blodnje letalca — malega princa — so ponazorile človeške značaje in težavo, kako resnično ljubiti.

Če boste zašli na kakšno lutkovno predstavo in ne boste vedeli, kdo igra, potem imajo dunajski lutkarji svoj spoznavalni znak! „Kam, pa kam tako veselo?“ — to je pred sedmimi ali osmimi leti pri

Kot se spodobi, bo lutkovna skupina dunajskih študentov svojo peto obletnico obstoja praznovala s premiero: v torek, 11. oktobra, ob osmih zvečer bodo študentje v Modestovem domu predstavili javnosti igro Marjana Beline „Revolucija v deželi sadja in zelenjave“. Ljubitelji lutkarstva si bodo lahko ogledali tudi razstavo v doslednejših uprizoritvinih uporabljenih lutk, pripravljena pa bo tudi brošura o delovanju lutkovne skupine.

lutkovni skupini KDZ volk vprašal rdečo kapico in to vprašanje je bilo tako učinkovito, da si ga še danes pri vsaki predstavi postavljajo lutke dunajskih študentov. Drugi spoznavalni znak: kovinasto drevo se je izkazalo kot rekvizit, katerega ne velja pogrešati pri nobeni predstavi.

Nikakor ne smemo pozabiti Tineta in Brede Varl, ki kot režiser in scenografka že vsa leta spremljata lutkovno skupino. Tine istočasno s petletnico dunajske skupine praznuje tudi 40-letnico lastnega lutkovnega delovanja.

Omeniti je še treba, da so Dunajčani kot prva slovenska skupina začeli z „Malim princem“ sodelovati tudi na nemških lutkovnih srečanjih v Mistelbachu in v Wiesu, da lutke zmeraj izdelujejo sami, da so imeli doslej 30 nastopov in jih je videlo nad 3500 ljudi in da za novo igro tudi ne bo več treba tujih glasbenikov: Marica Kušej in Izidor Stern sta spisala glasbo in s tem pri dunajskih lutkarjih nadaljujeta glasbeno kariero.

Nova predstava „Revolucija v deželi sadja in zelenjave“ ima torej v torek premiero. Gre za to, da samovladar jabolko postaja vedno bolj nepriljubljen, dokler ne izbruhne revolucija. Čebula, hruška, krompir, vedno pijana sliva in mnogo drugih se poteguje za vlado. Kakšen je izid revolucije, pa bo zvedel samo tisti, ki bo prišel na premiero.

Rudi Vouk